Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Nobelstraat te Leuven

Laurane Dupont
Maarten Smeets
Vanessa Vander Ginst
Wouter Yperman

Kessel-Lo, 2016
Studiebureau Archeologie bvba

Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Nobelstraat te Leuven

Laurane Dupont
Maarten Smeets
Vanessa Vander Ginst

Kessel-Lo, 2016
Studiebureau Archeologie bvba

Colofon

Archeologienota: Het archeologisch vooronderzoek aan de Nobelstraat te Leuven

Initiatiefnemers:	Ajan BVBA
Projectleiding:	Maarten Smeets
Erkend archeoloog:	Vanessa Vander Ginst
Auteurs:	Laurane Dupont, Maarten Smeets, en Vanessa Vander Ginst
Foto's en tekeningen:	Studiebureau Archeologie bvba (tenzij anders vermeld)

Op alle teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Studiebureau Archeologie bvba mag niets uit deze uitgave worden vermenigvuldigd, bewerkt en/of openbaar gemaakt, hetzij door middel van webpublicatie, druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

Studiebureau Archeologie bvba
Jozef Wautersstraat 6
3010 Kessel-Lo
www.studiebureau-archeologie.be
info@studiebureau-archeologie.be
tel: 0474/58.77.85
fax: 016/77.05.41

©2016, Studiebureau Archeologie bvba

Inhoudstafel

Inhoudstafel p. 1

Hoofdstuk 1 Bureauonderzoek p. 3
1.1 Beschrijvend gedeelte p. 3
1.1.1 Administratieve gegevens p. 3
1.1.2 Archeologische voorkennis p. 4
1.1.3 Onderzoeksopdracht p. 4
1.1.4 Beschrijving geplande werken p. 5
1.1.5 Werkwijze p. 9
1.2 Assessmentrapport p. 10
1.2.1 Landschappelijke ligging van het projectgebied p. 10
1.2.2 Historische beschrijving van het projectgebied p. 15
1.2.2.1 Historische context van Leuven p. 15
1.2.2.1.1 De ijzertijd en Romeinse periode p. 15
1.2.2.1.2 De vroege en volle middeleeuwen p. 17
1.2.2.1.3 De late middeleeuwen en nieuwe tijd p. 19
1.2.2.2.Het projectgebied en haar omgeving p. 20
1.2.2.3. Cartografische gegevens p. 21
1.2.3 Archeologisch kader van het projectgebied p. 28
1.2.4 Datering en interpretatie van het onderzochte gebied p. 29
1.2.5 Synthese p. 30
1.2.6 Samenvatting voor een gespecialiseerd publiek p. 31
1.2.7 Samenvatting voor een niet gespecialiseerd publiek p. 32

Hoofdstuk 2 Programma van maatregelen p. 33
2.1 Administratieve gegevens p. 33
2.2. Gemotiveerd advies p. 34
2.3 Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem p. 35
2.3.1 Vraagstelling en onderzoeksdoelen p. 35
2.3.2 Onderzoeksstrategie, methode en technieken p. 37

Bibliografie p. 39

Bijlagen p. 40

Hoofdstuk 1 Bureauonderzoek

1.1 Beschrijvend gedeelte

1.1.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2016K428

Aanleiding: De opgemaakte archeologienota kadert in een geplande stedenbouwkundige vergunning. De nota werd opgemaakt voor een geplande stedenbouwkundige vergunning in een projectgebied dat in de vastgestelde archeologische zones ligt en met een oppervlakte van $1341m^2$.

Daarmee valt de vergunningsaanvraag binnen de aanvragen waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen 300 m^2 of meer bedraagt en waarbij de betrokken percelen geheel of gedeeltelijk gelegen zijn in archeologische zones (Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 en de Code van Goede Praktijk).

Erkend archeoloog:	Vanessa Vander Ginst OE/ERK/Archeoloog/2015/00030, Studiebureau Archeologie bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00002
Locatie:	Leuven, Arnould Nobelstraat (fig. 1.1 en 1.2)
Bounding box:	punt 1: x= 174136, y= 174114 punt 2: x= 174204 , y= 174163
	Leuven, Afd. 2, Sectie B, percelen 5 en 7 (fig. 1.3)
Periode uitvoering:	2-11-2016/18-11-2016
Relevante termen:	Stadskernonderzoek
Verstoorde zones:	Geen

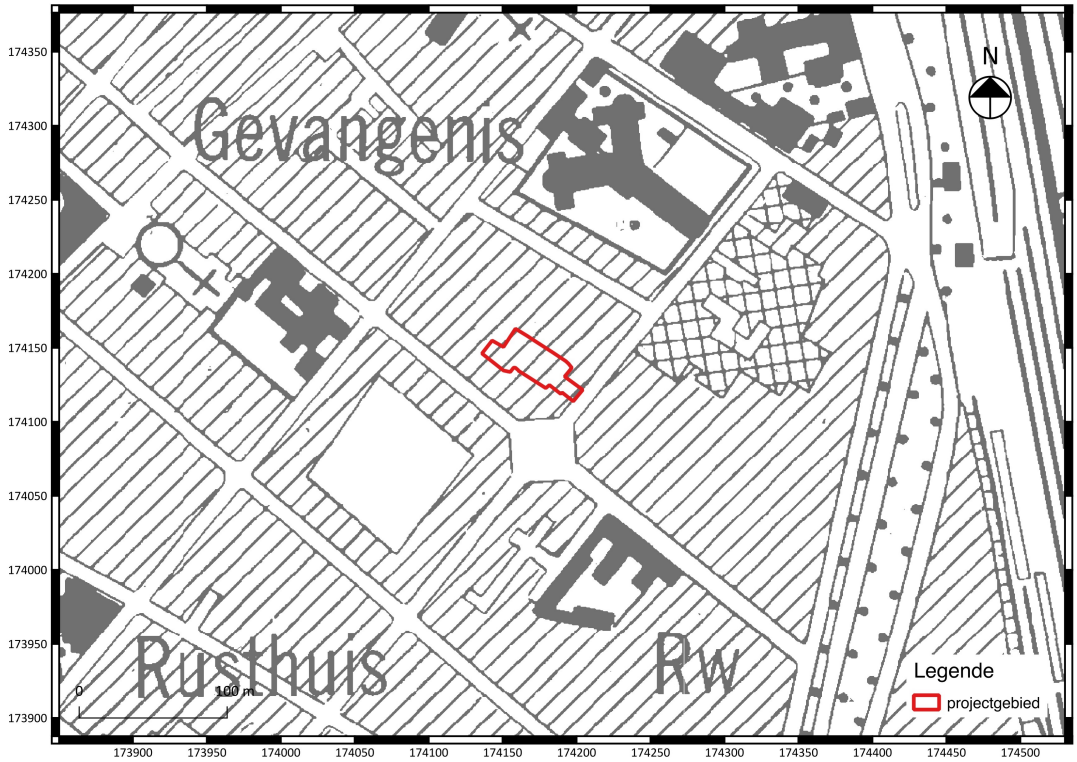

Fig. 1.1: Uittreksel van de topografische kaart met situering van het projectgebied (©Databank Ondergrond Vlaanderen).

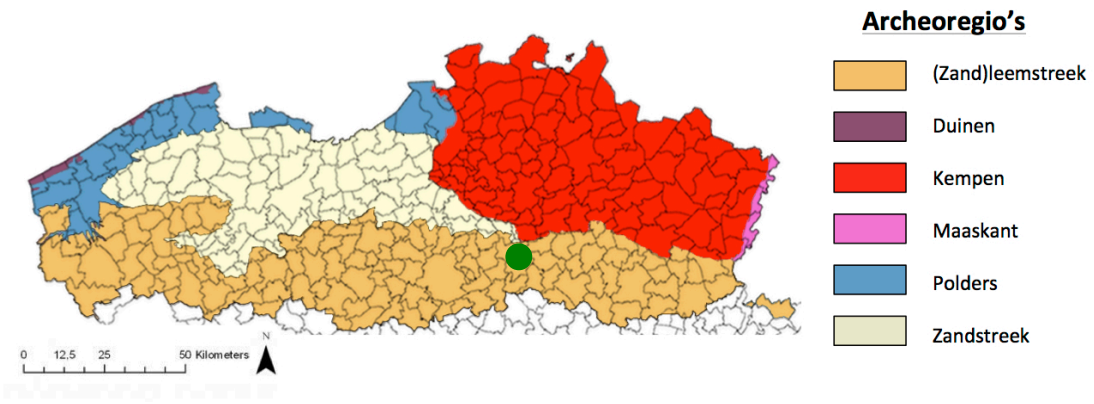

Fig. 1.2: Situering van het projectgebied binnen de verschillende Vlaamse archeoregio's[1].

[1] https://onderzoeksbalans.onroerenderfgoed.be/onderzoeksbalans/archeologie

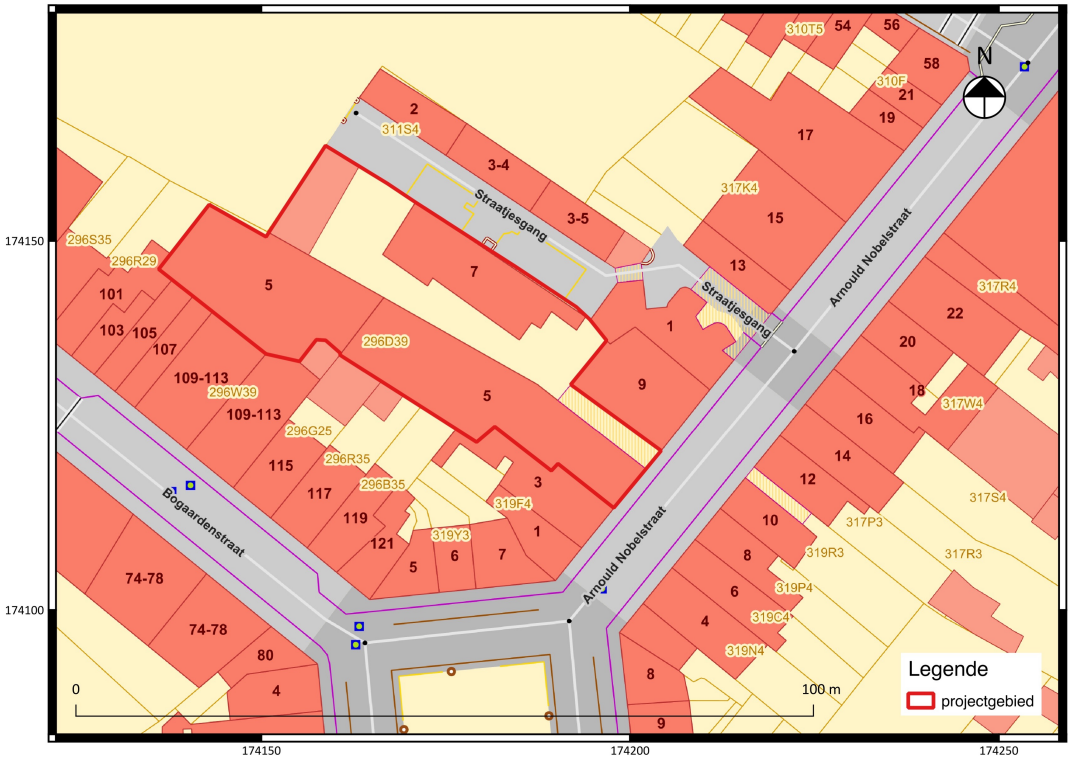

Fig. 1.3: Uittreksel van het kadasterplan met situering van het projectgebied (©CADGIS).

1.1.2 Archeologische voorkennis

Niet van toepassing.

1.1.3 Onderzoeksopdracht

Het archeologisch vooronderzoek beoogt vast te stellen of er een archeologische site aanwezig is op een terrein, wat de karakteristieken en de bewaringstoestand van deze site zijn, wat haar relatie is met het landschap, welke waarde ze heeft, en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van bodemingrepen.
De Code Goede Praktijk draagt een aantal mogelijke fasen aan, opgedeeld in prospectie zonder ingreep in de bodem (bureaustudie, landschappelijk bodemonderzoek, geofysisch onderzoek, veldkartering) en prospectie met ingreep in de bodem (verkennend archeologisch booronderzoek, waarderend archeologisch booronderzoek, proefsleuven en proefputten, proefputten in functie van steentijd artefactensites). Na voltooiing van elke fase in het vooronderzoek wordt afgewogen of verder vooronderzoek noodzakelijk is en wat de aard van dat vooronderzoek is. Na iedere fase in het vooronderzoek volgt verder vooronderzoek, zonder ingreep in de bodem of met ingreep in de bodem, indien op basis van de reeds uitgevoerde fase(s) van het vooronderzoek onvoldoende informatie gegenereerd is om:

- de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een archeologische site afdoende te staven.
- een gemotiveerde uitspraak te doen over het al dan niet moeten nemen van maatregelen.
- een plan van aanpak voor een archeologische opgraving op te maken.
- een plan van aanpak voor een behoud in situ op te maken.

De keuze van de methode voor verder vooronderzoek wordt gebaseerd op de volgende vier criteria, aangezien het doel van een archeologisch vooronderzoek immers is om met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bovenstaande informatie te kunnen leveren:

- Is het mogelijk deze methode toe te passen op dit terrein?
- Is het nuttig deze methode toe te passen op dit terrein?
- Is het overdreven schadelijk voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?
- Is het noodzakelijk deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

Vraagstelling:

- Kan de hoogstwaarschijnlijke afwezigheid van een archeologische site afdoende gestaafd worden?
- Zijn er archeologisch relevante sites aanwezig?
- Wat is het wetenschappelijk potentieel van de aanwezige sites?
- Moeten er bijkomende maatregelen genomen omwille van eventuele aanwezige sites?
- Maak een plan van aanpak op voor een eventueel vervolgonderzoek.
- Kunnen maatregelen voorgesteld worden voor een eventueel behoud in situ van een aanwezige archeologische site? Hoe kunnen deze maatregelen afgedwongen en gecontroleerd worden?

1.1.4 Beschrijving geplande werken

Het projectgebied is $1341 m^2$ groot. De initiatiefnemen plant een stedenbouwkundige vergunnings aanvraag voor de realisatie van een appartementsgebouw, 7 ééngezinswoningen woningen en een ondergrondse parkeergarage (fig. 1.4). Het nieuw te bouwen appartementsgebouw zal een grondoppervlakte van 38 m^2 omvatten. Het gebouw van 17,04 m. hoogte wordt voorzien van 5 verdiepingen en wordt onderkelderd op een niveau van 3,15 m. onder het maaiveld. De 7 woningen hebben een maximale hoogte van 7,85 m. en zullen bestaan uit 2 a 3 verdiepingen. Iedere individuele woning heeft een oppervlakte tussen de 152,8 m^2 en 159,6 m^2 met bijhorende kelders van ongeveer 20 m^2. Onder de gebouwen wordt een ondergrondse parkeergarage aangelegd dat een grotere oppervlakte dan het gebouw zal omvatten. In totaal wordt bijna het hele projectgebied voor de voorziening van 28 parkeerplaatsen en 7 kelders ingenomen. Uit de terreinsnede blijkt dat ter hoogte van de ondergrondse parking een maximale uitgravingsdiepte van 5,21 m. onder het maaiveld gerealiseerd wordt. De toegangsweg naar de garage zal een maximale uitgravingsdiepte van 4,82 m. onder het maaiveld omvatten.

Tussen het appartementsgebouw en de woningen wordt een doorgang voorzien die in verbinding zal staan met de parkeergarage en vanuit de Nobelstraat tot aan de Straatjesgang zal lopen. Dit wegenis heeft een maximale uitgravingsdiepte van 1,26 m. onder het maaiveld. Aan de straatkant en tussen het appartementsblok en de woningen worden 2 infiltratieputten voorzien van 6000 liter en 2,12 m. diepte en een regenwaterput van 30000 liter en 2,8 m. diepte.

Op het terrein staan momenteel een oude bakkerijloods en enkele koterijen. De vergunningsaanvraag omvat ook de afbraak van deze panden.

Fig. 1.4: Inplantingsplan van de bestaande toestand en de nieuwe toestand

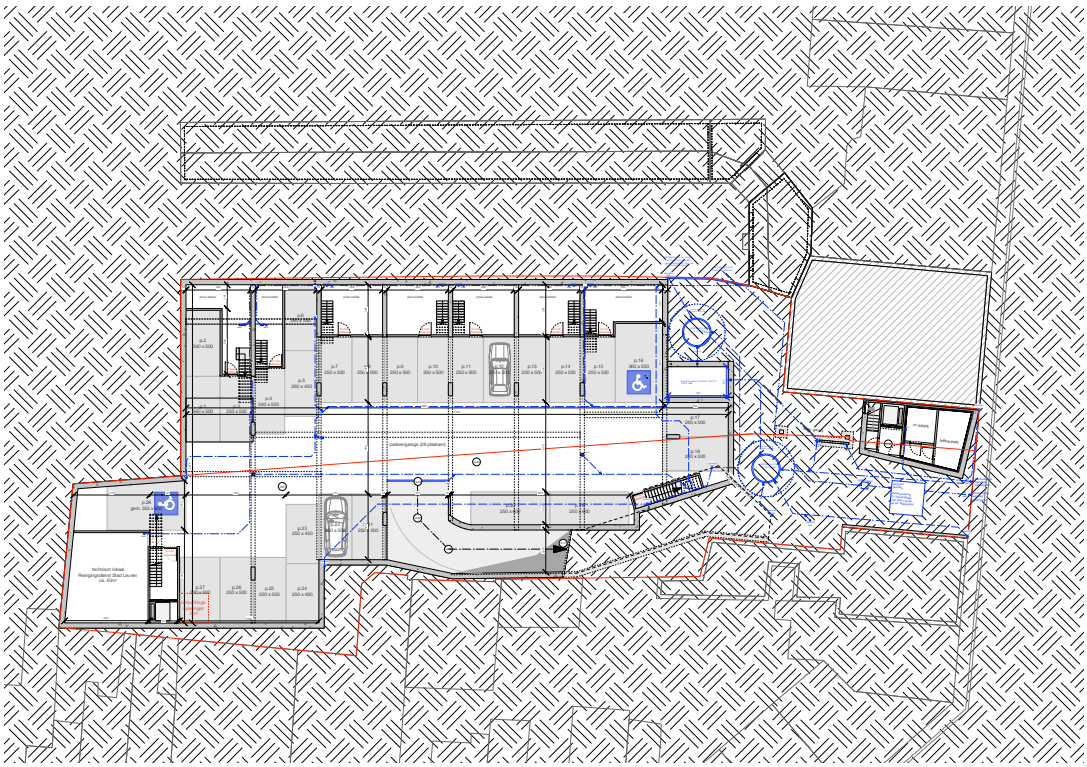

Fig. 1.5: Kelderplan

Fig. 1.6: Plan niveau 0

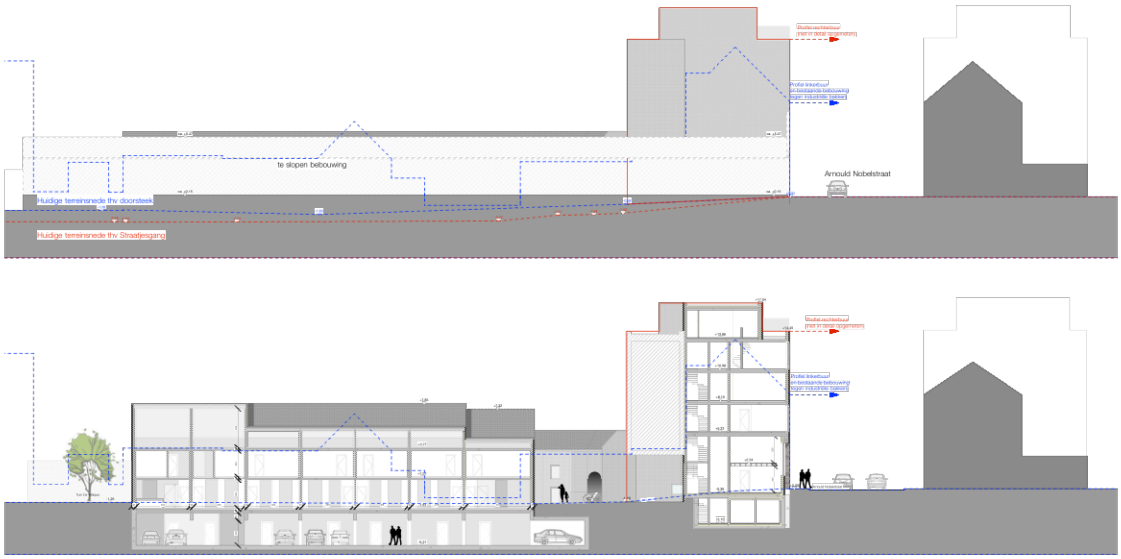

Fig. 1.7: Doorsnedes van de geplande gebouwen met parkeergarage

1.1.5 Werkwijze

Voor het bureauonderzoek zijn de aardkundige gegevens online onderzocht via www.dov.vlaanderen.be. Op basis van de onderzochte kaarten werd gepoogd een duidelijk beeld te verkrijgen van de landschappelijke en bodemkundige ligging van het projectgebied (conform de Code van Goede Praktijk art. 12.5.2.1 en art. 12.5.2.2). Hiervoor werd gebruik gemaakt van volgende kaarten:

- Bodemkaart
- Tertiair Geologische kaart
- Quartair Geologische Kaart
- Bodemerosiekaart
- Bodembedekkingskaart
- Digitaal Hoogtemodel (DHM II)

De geomorfologische kaart kon niet worden geraadpleegd omdat deze enkel beschikbaar is voor de provincie West-Vlaanderen.

Van het tot nog toe uitgevoerde historisch en heemkundig onderzoek is een stand van zaken opgemaakt met betrekking tot het onderzoeksgebied op basis van de beschikbare publicaties. Het historisch kaartmateriaal en luchtfoto's is gegeorefereerd geraadpleegd via het geoportaal van het agentschap Onroerend Erfgoed en bijkomend kaartmateriaal werd opgezocht via www.cartesius.be . Het gebruikte kaartmateriaal werd geselecteerd op basis van de nauwkeurigheid en de aanwezige geschiedkundige gegevens (conform de Code van Goede Praktijk art. 12.5.1.2). Volgende kaartmateriaal en luchtfoto's werden geraadpleegd:

- Kaart van Jacob van Deventer (ca. 1560)
- Hogenboom1581
- Blaeu (1645)
- Ferrariskaart (1770-1777)
- Vandermaelenkaart (1846-1852)
- August Verwest van 1914
- Luchtfoto's (1971, 2000, 2012)

Het belangrijkste beschikbare historische kaartmateriaal werd geraadpleegd om de geschiedenis van het grondgebruik gedurende de laatste eeuwen zo goed mogelijk na te gaan. Deze informatie kan een impact hebben op de kwaliteit van het eventueel aanwezige bodemarchief en de bewaring ervan. Bijkomend archiefonderzoek is niet uitgevoerd omdat uit de analyse van het historisch kaartmateriaal geen grondgebruik naar voor komt dat dit noodzakelijk maakt. Het kaartmateriaal wijst op een zeer lage bewoningsdensiteit in het verleden. Een grondige studie van de beschikbare archivalische bronnen kan wel bijkomende informatie aandragen voor de middeleeuwse geschiedenis van het onderzoeksgebied, maar een dergelijk onderzoek is van een dusdanige omvang dat dit niet past binnen een archeologienota.

1.2 Assessmentrapport

1.2.1 Landschappelijke ligging van het projectgebied

Het projectgebied is gelegen aan de Arnould Nobelstraat en situeert zich ten oosten van het stadscentrum van Leuven, binnen de huidige ring die het tracé van de tweede stadsomwalling volgt (fig. 1.1). Het projectgebied is gelegen op een hoogte van ca. 35 – 37 m TAW en maakt deel uit van de archeo-regio van de zandleemstreek (fig. 1.2). Een gedetailleerde kijk binnen het digitaal hoogtemodel (fig. 1.7 en fig. 1.8) toont een graduele stijging van het noordoosten naar het zuidwesten van het projectgebied. Hydrografisch situeert het terrein zich in het stroomgebied van de Schelde, in het dijlebekken. Een raadpleging van de bodemerosiekaart (fig. 1.8) geeft aan dat het projectgebied samen met de rest van de stad Leuven als matig erosiegevoelig wordt gekarteerd. De bodembedekkingskaart (fig. 1.10) toont aan dat het projectgebied voornamelijk bebouwd is. Een deel wordt weergegeven als overig afgedekt.

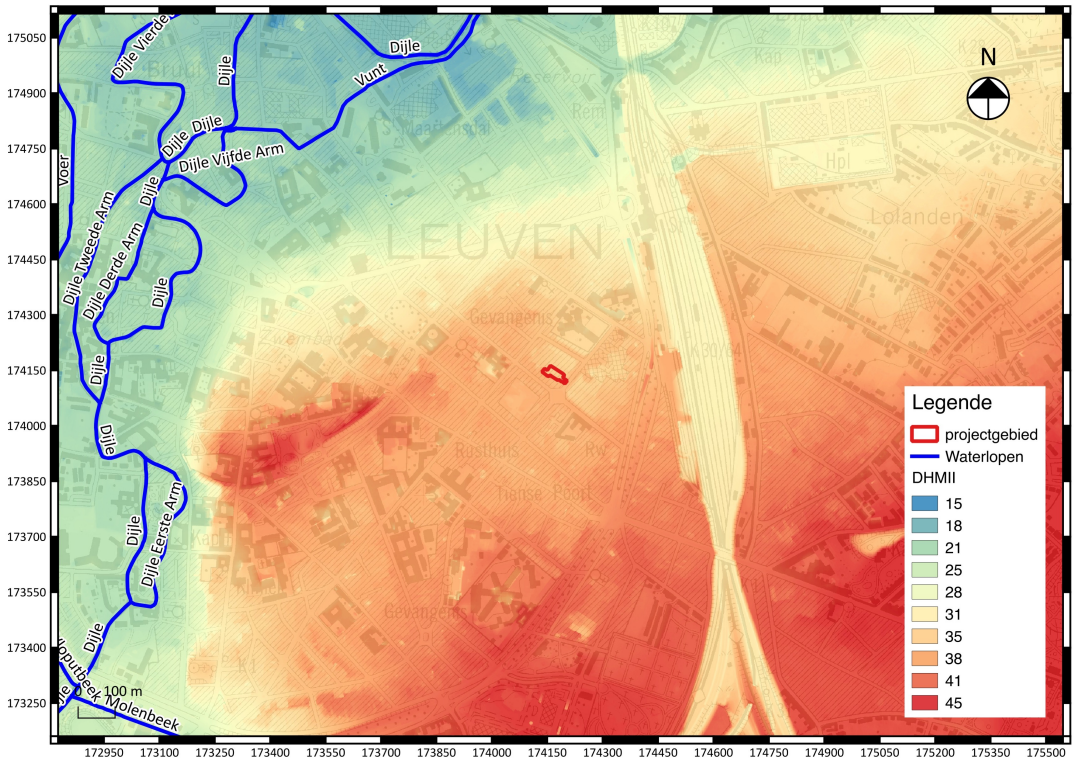

Fig. 1.8: Uittreksel uit het digitaal hoogtemodel met aanduiding van het projectgebied.

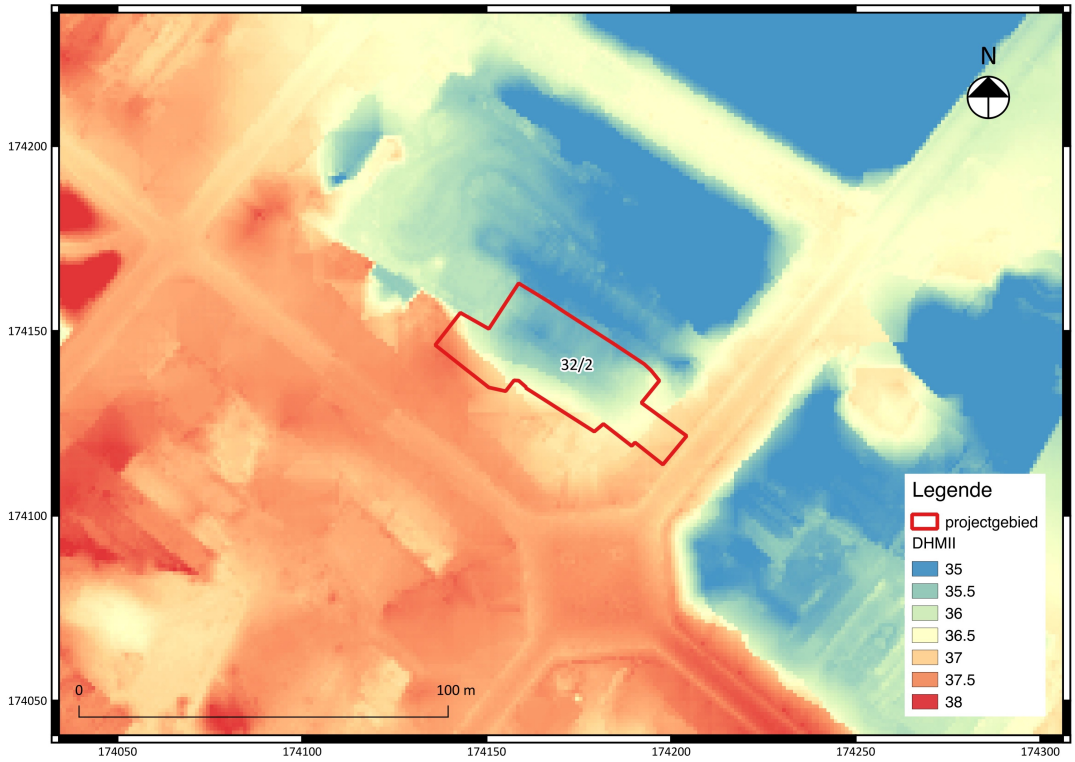

Fig. 1.9: Detail uit het digitaal hoogtemodel met aanduiding van het projectgebied.

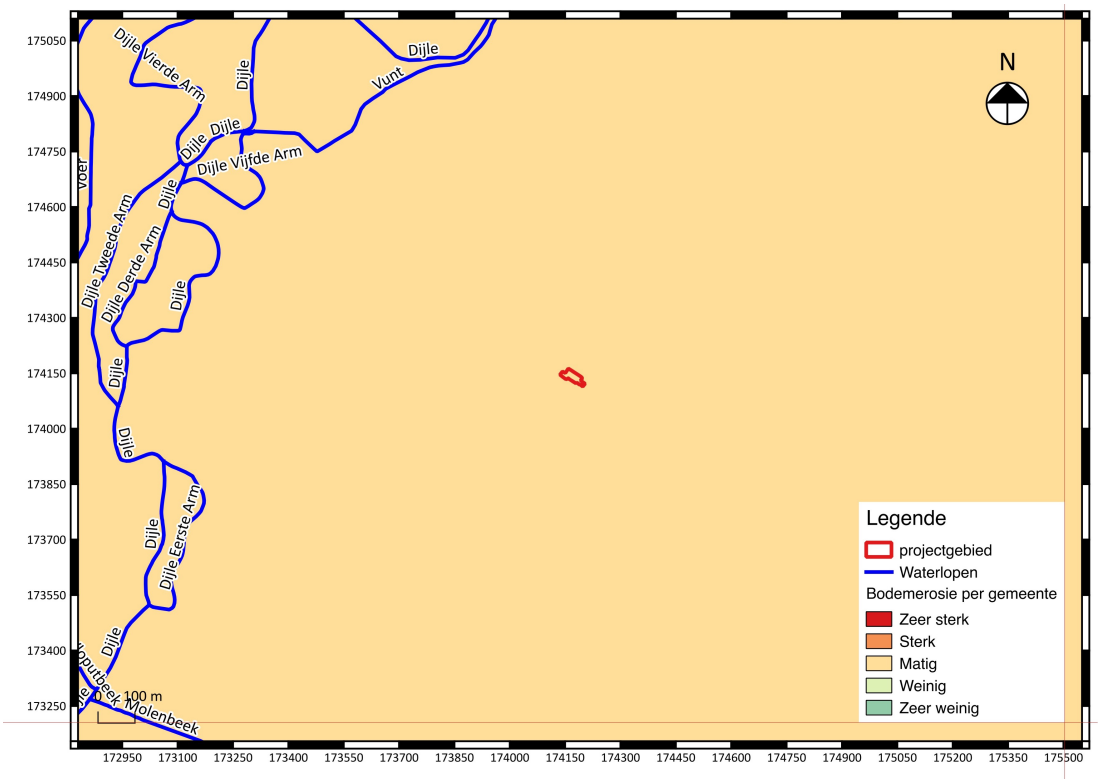

Fig. 1.10: Uittreksel uit de erosiegevoeligheidskaart met aanduiding van het projectgebied.

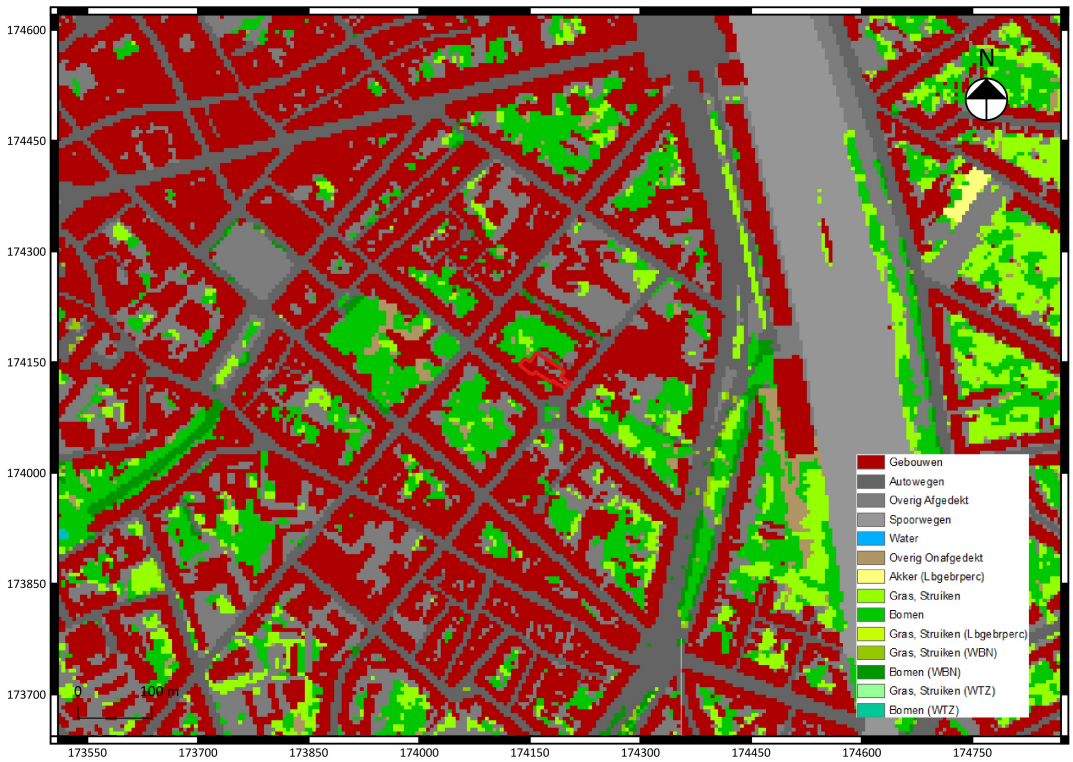

Fig. 1.11: Detail uit bodembedekkingskaart met aanduiding van het projectgebied.

Het onderzoeksgebied ligt in een bebouwde zone (OB) waardoor de bodem niet gekarteerd is (fig. 1.12).

Volgens de tertiair geologische kaart (fig. 1.13) bevindt het onderzoeksgebied zich bovenop de Formatie van Brussel. De Zanden van Brussel behoren tot de Midden-Eocene Zenne Groep. Ze bestaan uit bleekgrijs fijn zand, kalkhoudend, soms fossielhoudend met kiezel- en kalkzandsteenbanken. In het grootste deel van het Dijlebekken ontsluiten deze zanden onder de Quartaire bedekking. In deze zanden kunnen verschillende eenheden onderscheiden worden op basis van verschillen in korrelgrootte, kalkgehalte, glauconietgehalte en structuren.

Volgens de quartairgeologische kaart (fig. 1.14) bevindt het onderzoeksgebied zich binnen type 1. Dit type omvat hellingsafzettingen van het Quartiar, die mogelijk afgedekt zijn met eolische afzettingen, zand tot silt, uit het Weichseliaan, mogelijk Vroeg-Holoceen, zand tot zandleem in het noordelijke en centrale gedeelte van Vlaanderen, silt in het zuidelijke gedeelte van Vlaanderen.

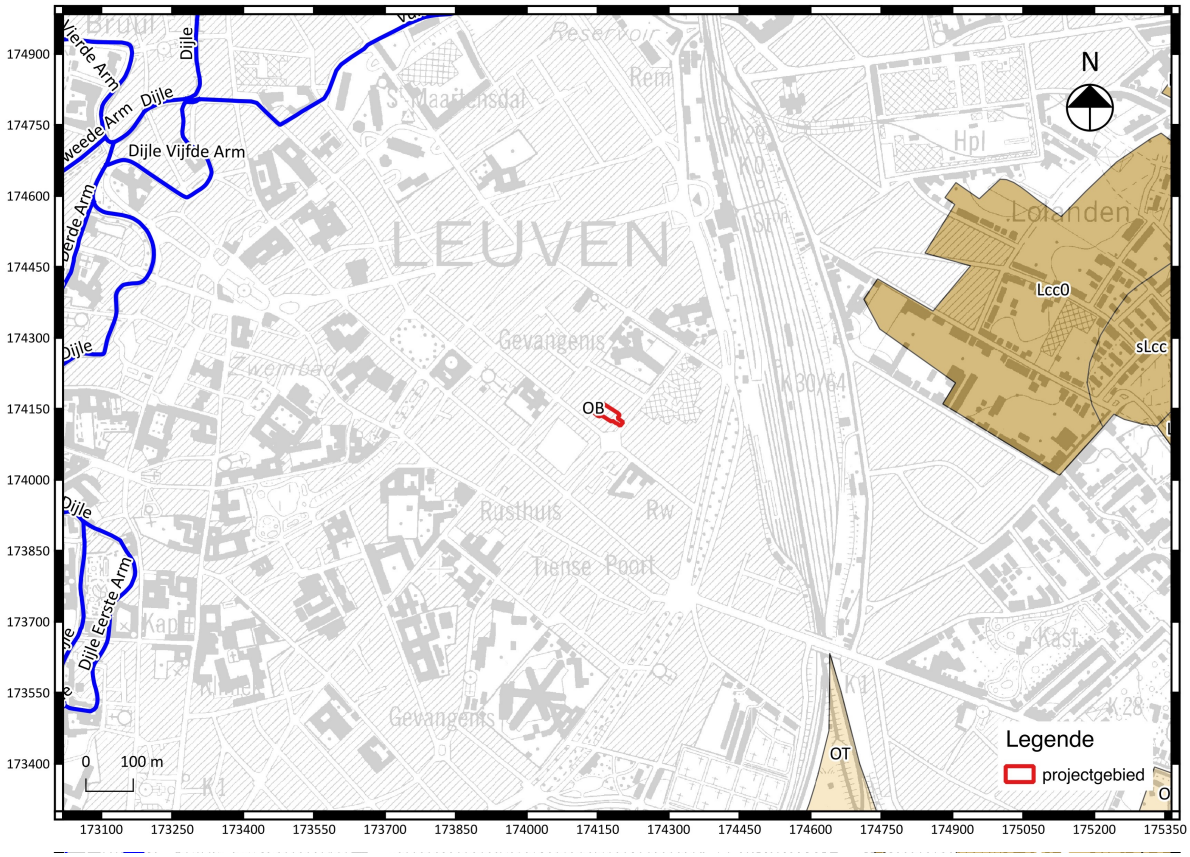

Fig. 1.12: Detail uit de bodemkaart met aanduiding van het projectgebied.

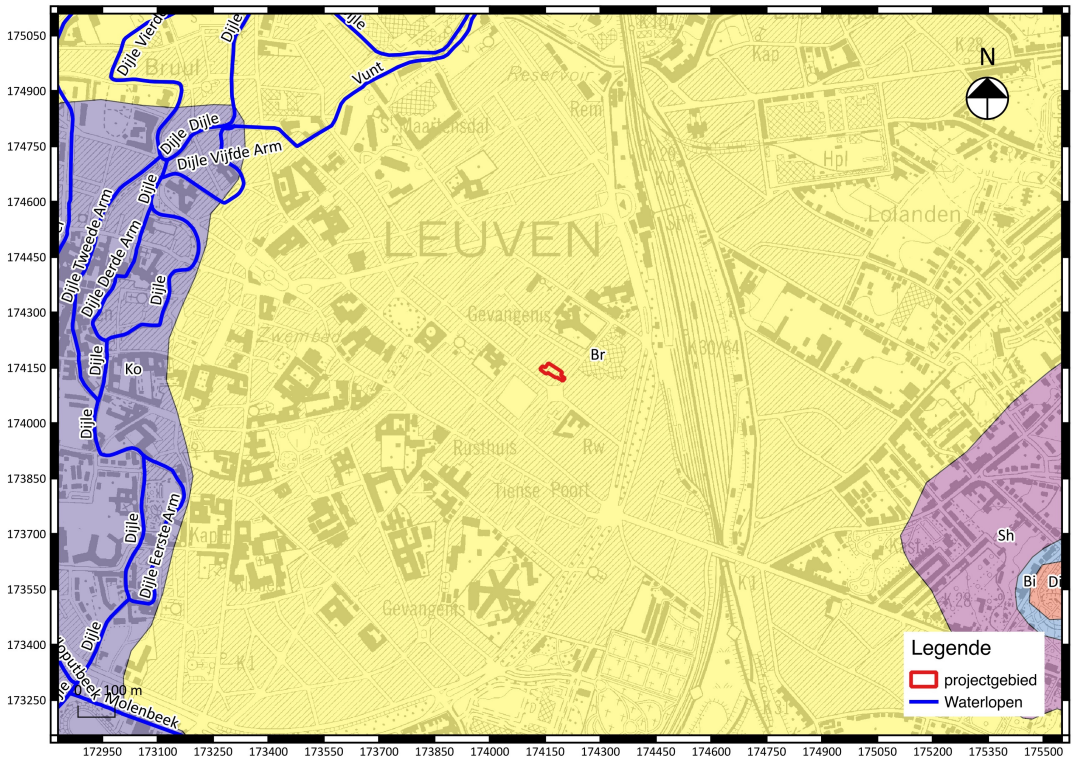

Fig.1.13: Detail uit de tertiairgeologische kaart met aanduiding van het projectgebied.

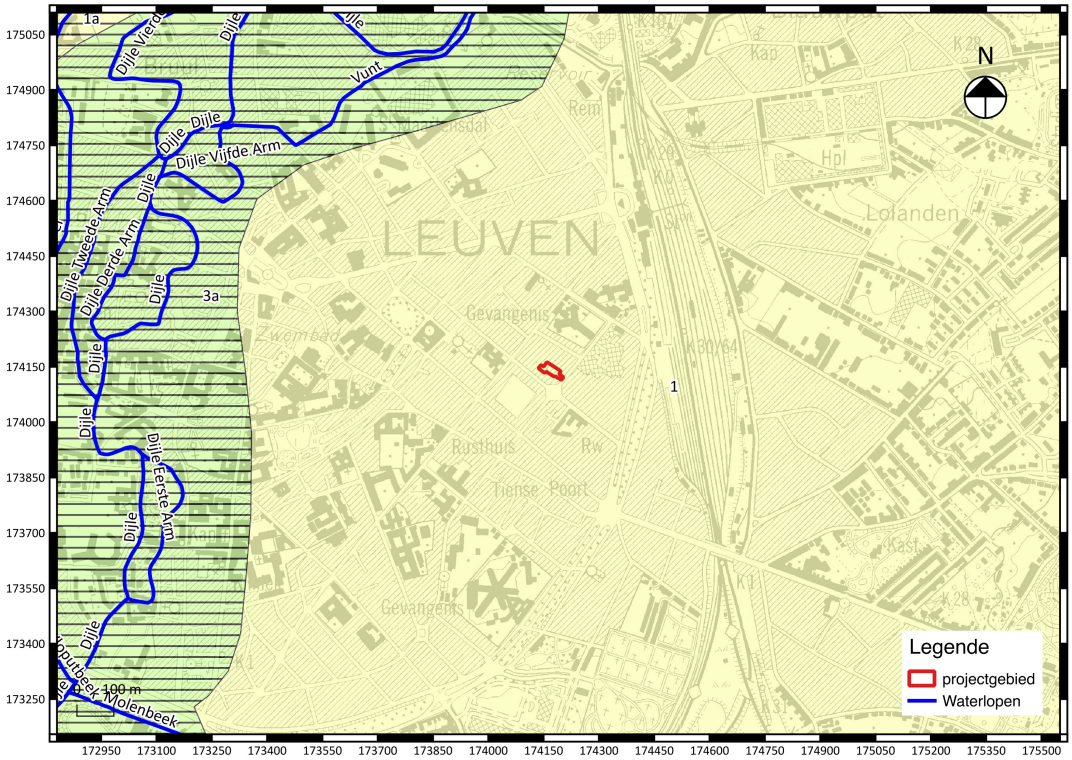

Fig. 1.14: Detail uit de quartair geologische kaart met aanduiding van het projectgebied en legende.

1.2.2 Historische beschrijving van het projectgebied

1.2.2.1. Historische context van Leuven

Het grondgebied van Leuven ligt op het raakpunt van drie geografische gebieden: de vlakte van Laag-België in het noorden, de heuvels van het Hageland in het oosten en het Brabantse leemplateau in het zuiden en het zuidwesten. De Dijle en haar bijrivieren snijden zich diep in het Brabantse plateau in, om vervolgens bij het verlaten van het plateau door de stad te stromen waar zich in de alluviale vlakte een aantal zijarmen en eilanden gevormd hebben. De stad zelf ontwikkelde zich zowel in de alluviale vlakte als op de hoger gelegen vervlakkingen van het plateau. Dit uit zich in steile hellingen tussen de beide stadsgedeelten[2].
De Dijlevallei vormde een natuurlijke doorgang tussen de heuvels en het plateau en was vanaf Leuven bevaarbaar.

Namen van waterlopen en nederzettingsnamen gaan vaak heel ver terug in de tijd. Volgens Gysseling zou de naam Dijle, oudste vermelding als *Thila* in 1008 teruggaan tot het tweede of eerste millennium voor onze tijdrekening. De oorspronkelijke naam zou opklimmen naar het Indo-europese *Tīrā*, wat "de moerassige" zou betekenen[3].
De naam van de stad Leuven klimt op tot *Lubaniom*, afgeleid van de persoonsnaam Lubanios ("de geliefde"). In een 11de-eeuwse kopie van de *Annales Vedastini* uit 884 is sprake van *Luvanium*[4].

1.2.2.1.1. De ijzertijd en Romeinse periode

Van de vroegste geschiedenis van het Leuvense is bijzonder weinig gekend. Tijdens de ijzertijd (650 v.C.-25 n.C.) kende de streek een verspreide bewoning van een eenvoudige landbouwbevolking die zich voornamelijk op de hoogtes langs de Dijlevallei vestigde. Een dergelijke nederzetting is de Kesselberg te Kessel-Lo, een westelijke uitloper van een Hagelandse heuvelrug aan de rand van de Dijlevallei, waar in 1959 opgravingen plaatsvonden van de omheiningswal en -gracht van de aristocratische hoogtenederzetting[5]. Recent werd op deze site ook een studieopdracht uitgevoerd in functie van een archeologische bescherming.
Toch blijft het beeld uit deze periode voor het Leuvense zeer vaag en zijn de vondsten beperkt. Er zijn weliswaar een aantal grafheuvels gekend in het Meerdaalbos, maar nederzettingssporen kwamen tot nu toe amper aan het licht.

In de Romeinse periode bleef de Dijle de grens tussen de Civitas Nerviorum en de Civitas Tungrorum. In deze periode ligt het grondgebied van de latere stad Leuven buiten de grote verbindingswegen van Noord-Gallië die een verbinding beogen van het Rijnland en de Noordzee. De ruggengraat van het wegennet vormt de weg Keulen-Boulogne, die over Tongeren, Bavai en Doornik loopt. Een tweede weg liep via Tongeren, Tienen, Duisburg, Kester en Kortrijk, met een aftakking die vanuit

[2] Van Uytven 1980: 15-18.
[3] Van Uytven 1980: 9-10.
[4] Van Uytven 1980: 10.
[5] Van Uytven 1980: 33-37. Vandekerchove 1996: 37-38.

Tienen westwaarts over Leuven en Elewijt loopt. Deze weg zou terug te vinden zijn als 'Roomse Baan' te Lovenjoel, als 'Heirbaan' te Bierbeek en als 'Oude Tiense baan' en 'Steenstraat' te Leuven zelf[6].
Bij de kruising van deze plaatselijke Romeinse weg Elewijt-Tienen met de Dijle zou een baanpost (*mansio*) ontstaan zijn die een attractiepool vormde voor de plaatselijke bevolking om zich te vestigen voor ambachtelijke en commerciële activiteiten[7].
Bij opgravingen in de Brusselsestraat in de vroege jaren '80 van de 20ste eeuw, met name in het Augustinessenklooster en bij het Sint-Pietersziekenhuis, zijn de tot nu toe oudste bewoningssporen van Leuven ontdekt. Ze zijn ongeveer tussen 70 en 250 n.C. te dateren. Deze vondsten, onder meer bouwmateriaal, een betonvloer en fragmentair aardewerk, kunnen volgens Provoost wijzen op een nederzetting die minstens gedeeltelijk in steen was opgetrokken. IJzerslakken en lokaal aardewerk getuigen van ambachtelijke activiteit[8].
In de vruchtbare leemstreek rond Leuven bevinden zich sporen van agrarische activiteit, zoals onder meer de villa op het Stenen Kruis te Bierbeek en hebben de Romeinen actief in het landschap ingegrepen door de aanleg van de *centuriatio*, een oude vorm van percelering. Zowel ten zuidoosten als ten zuidwesten van Leuven zijn hiervan veel sporen bewaard gebleven[9].

1.2.2.1.2. De vroege en volle middeleeuwen[10]

De periode tussen de laat-Romeinse tijd en het einde van de 9de eeuw is eveneens zeer slecht gekend. In de literatuur wordt soms gewag gemaakt van het bestaan van een Merovingische vicus die in de 8ste eeuw door Sint-Hubertus van Luik bezocht zou worden[11]. Mogelijk gaat de stichting van de Sint-Pieterskerk tot deze periode terug.

Omstreeks 800 werden de Frankische gebieden door Karel de Grote uitgebreid en geconsolideerd maar na de dood van Karels zoon Lodewijk de Vrome in 840 werd het rijk onder diens drie zonen verdeeld. Midden-Francië, ook wel Lotharingen, naar Lotharius (de zoon van Lodewijk), omvatte hoofdzakelijk de Nederlanden, het oosten van Frankrijk en grote delen van Noord-Italië. In 855 werd dit gebied nogmaals in drie delen opgedeeld. Eén van deze delen, het koninkrijk Lotharingen, omvatte ongeveer de huidige Benelux, het Nederrijngebied en de Elzas-Lotharingen.
Geleidelijk aan verloor het gebied een deel van zijn zelfstandigheid. Reinier Langhals (910-915) erkende beurtelings het gezag van de Duitse en de Franse koning en wendde zich uiteindelijk tot de Duitse koning. Hierdoor werd Lotharingen een deel van het Duitse Rijk. Lotharingen kreeg in 923 de status van hertogdom en in 977 werd het opgesplitst in twee nieuwe hertogdommen, Opper- en Neder-Lotharingen (fig. 2.3).

Omstreeks 870 is Leuven de hoofdplaats van een gelijknamig graafschap dat zich hoofdzakelijk uitstrekte tussen de Dijle en de Demer. In 884 zouden de Noormannen een Karolingische burcht (ten hove) innemen en er hun winterkamp vestigen[12]. In 891 worden de Denen door de Duitse koning Arnulf van Karinthië definitief verslagen. Naar aanleiding van deze veldslag wordt Leuven voor het eerst in geschreven bronnen vermeld. Rond 900 vermeldt abt Regino von Prüm '*Lovon'* in zijn

[6] Van Uytven 1980: 39.
[7] Vandekerchove 1996: 51.
[8] Provoost 1982: 44. Vandekerckove 1996: 105.
[9] Vandekerchove 1996: 42.
[10] Voornamelijk Van Uytven 1980 en Vandekerchove 1996.
[11] Lemaire 1971: 216.
[12] Vandekerchove 1996: 69

'*Chronicon*'. De annalen van de abdij van Fulda beschrijven zowel het Noormannenkamp te Leuven als de veldslag van 891. Uit deze annalen kan worden opgemaakt dat het leger van Arnulf de Dijle overstak, waaruit kan worden afgeleid dat het Noormannenkamp zich op de linkeroever van de rivier bevond.
Algemeen wordt aangenomen dat de burcht één van de eerste woonkernen -'Ten Hove'- vormde waarrond de stad zal groeien. De andere kern zou zich op de rechteroever bevinden, op het kruispunt van land- en waterwegen, in het huidige stadscentrum.

Fig. 2.1: De opsplitsing in de hertogdommen Opper- en Neder-Lotharingen.

De eerste gekende graaf van Leuven (zie tabel 2.1) is Lambert I met de Baard (1003-1015), achterkleinzoon van Reinier. Door een geslaagde huwelijkspolitiek wist Lambert I ook het graafschap Brussel (tussen de Dijle en de Zenne) in de Brabantgouw te verwerven. In 1085-1086 werd daar door de Duitse keizer Hendrik IV voor Hendrik III van Leuven in leen een tweede graafschap (tussen de Zenne en de Dender) in de Brabantgouw aan toegevoegd onder de vorm van een landgraafschap. Dit landgraafschap werd in 1183 tot hertogdom verheven.

In 1106 werd het hertogdom Neder-Lotharingen door de Duitse keizer aan Godfried I van Leuven in leen gegeven. Als ambtsleen zat hierin ook het markgraafschap Antwerpen vervat. Nadat in 1190 het hertogschap van Neder-Lotharingen al haar gezag werd ontnomen door de Duitse keizer, mochten de

graven van Leuven in ruil voor dit verlies het hertogelijk gezag binnen hun territorium uitoefenen. Zo ontstond het hertogdom Brabant.

Sinds de 11de eeuw ontwikkelde Leuven zich tot een plaats van betekenis. Deze groei hangt samen met de gunstige ligging aan het kruispunt van de handelsroute Boulogne-Brugge-Keulen en de van hieruit bevaarbare Dijle enerzijds en met de opgang en de expansiepolitiek van de Leuvense graven anderzijds.
Lambrecht I met de Baard (ca. 950/977-1015), de eerste erfelijke graaf van Leuven, maakt Leuven immers tot het centrum van zijn feodaal bezit en zijn verblijfplaats. Onder zijn bewind werd een nieuwe burcht gebouwd op 's Hertogeneiland, gelegen tussen de twee Dijlearmen. Tevens werd de romaanse Sint-Pieterskerk opgericht.
Godfried I had een duidelijke politiek die erop gericht was te komen tot een beter bestuurbaar kerngebied met een gelijkmatige(re) bevolking en een evenwichtige bedrijvigheid. Leuven speelde in dit alles een centrale rol als hoofdstad van het graafschap. Godfried I besteedde uitgebreid aandacht aan Midden-Brabant om zo de bestaande handels- en bevolkingsconcentraties in het westen en het oosten met elkaar te verbinden. Een middel om de bedrijvigheid te verhogen in deze gebieden was de stichting van nieuwe of de begunstiging van bestaande kloosters[13].

Graven van Leuven en Brussel	
1003-1015	Lambert I met de Baard
1015-1038	Hendrik I
1038-1041	Otto
1041-1054	Lambert II
1054-1079	Hendrik II
1079-1095	Hendrik III
Landgraven van Leuven	
1085-1095	Hendrik III
1095-1139	Godfried I
1139-1142	Godfried II
1142-1190	Godfried III
Hertogen van Brabant	
1183/84-1235	Hendrik I van Brabant
1235-1248	Hendrik II van Brabant
1248-1261	Hendrik III van Brabant
1261-1267	Hendrik IV van Brabant
1267-1294	Jan I van Brabant
1294-1312	Jan II van Brabant
1312-1355	Jan III van Brabant
1355-1406	Johanna van Brabant

Tabel 2.1: Overzicht van de genealogie van de graven van Leuven en hertogen van Brabant tot het begin van de 15de eeuw.

[13] Van Uytven 1980: 55-57.

In 1150 zou Leuven het marktprivilege toegekend krijgen en enige tijd later wordt de eerste stenen stadswal rond Leuven opgetrokken. In het centrum, in de buurt van de huidige Oude Markt, ontwikkelde zich een handelswijk, met speciale verkoophuizen of hallen. De voornaamste handelaars en werklieden en de hertogelijke leenmannen verenigden er zich onder de bescherming van de Sint-Pieterskerk. Zij werden de Sint-Pietersmannen genoemd en door een jaarlijkse cijns te betalen werden zij vrije burgers.
De Leuvense handel zou gaandeweg het lokale niveau overstijgen en werd ingeschakeld in de grote handelsstromen die sinds de 11de eeuw West-Europa doorkruisten. De wolproductie neemt een hoge vlucht in de tweede helft van de 13deeeuw. Leuvense kooplui kochten de grondstof in Engeland en voerden de afgewerkte producten uit naar Engeland, Frankrijk, het Heilig Roomse rijk en het Duitse hinterland[14]. De bloei zou tot ongeveer het midden van de 14 de eeuw duren.

1.2.2.1.2. De late middeleeuwen en nieuwe tijd[15]

De burcht op 's Hertogeneiland wordt in de 13de eeuw door de hertogen van Brabant (Hendrik I) een tweede maal verplaatst, ditmaal naar de Keizersberg.
Een tweede ringmuur (1356) omsluit een veel groter gebied, dat nooit volledig volgebouwd geraakt en dat wordt ingenomen door industriële vestigingen en door landbouwuitbatingen, waaronder de wijncultuur. Op het einde van de 14de eeuw bereikt de Brabantse hoofdstad haar definitieve ontwikkeling.
Met de troonsbestijging van hertog Jan I (1268-1294) is de rol van Leuven als hertogelijke residentie uitgespeeld ten voordele van Brussel. Door de stichting van de universiteit in1425 wint de stad opnieuw aan prestige. Theoretisch bezit Leuven nog een zekere voorrang in Brabant, aangezien de officiële installatie van de Brabantse hertog nog steeds hier plaatsvindt.

De zone van de huidige Grote Markt zou in de loop van de 15de eeuw aangelegd worden. Naast het vervangen van de romaanse Sint-Pieterskerk door een gotische, werden ook het stadhuis en het Tafelrond in gotische stijl opgetrokken.
Het laatste kwart van de vijftiende eeuw zou voor Leuven nefast zijn. De politieke macht van Leuven krijgt de doodsteek in 1489, met de overwinning van de Bourgondische Hertog Maximiliaan van Oostenrijk op de opstandige Vlaamse en Zuid-Brabantse steden. Vanaf nu wordt de leiding gedragen door Brussel en Antwerpen en vooral door de hoge adel.

Met de blijde inkomst van Filips de Schone te Leuven begint voor de stad een periode van herstel. Zij zal haar vroegere grootheid echter nooit evenaren.
Ook de 16de eeuw was een periode van economisch verval. De 17de eeuw is een periode van stagnatie. De 18de eeuw wordt niet enkel gekenmerkt door de bouw van universitaire gebouwen, abdijen en kloosters, maar ook door de vernieuwing van de economische infrastructuur met de aanleg van een steenwegennet en het kanaal Leuven-Dijle (de Leuvense Vaart).

Het uitzicht van de stad zou vooral beginnen te veranderen in de tweede helft van de 19de eeuw. De eerste spoorverbindingen zagen het licht. Het stadsbestuur zou tussenkomen in de urbanistische ontwikkeling van de stad en een eigen architect aanstellen, François-Henri Laenen (1801-1849).

[14] Van Buyten e.a. 1975: 19.
[15] Voornamelijk Van Uytven 1980, Van Uytven 1998 en Vandekerchove 1996.

In 1914 bij het begin van de Eerste Wereldoorlog werd Leuven zwaar beschadigd door brandstichting door de Duitse troepen. Een groot deel van het stadscentrum, met o.m. de Oude Markt, de Sint-Pieterskerk en de Stationsstraat (de huidige Bondgenotenlaan) werden verwoest.
De bombardementen van de Geallieerden tijdens de Tweede Wereldoorlog in 1944, richtten andermaal veel schade aan.

1.2.2.2. De nobelstraat en haar omgeving[16]

Het projectgebied ligt aan de binnenkant van een woonblok waarvan de Nobelstraat, de Bogaardenstraat, de Jozef II straat en de Maria Theresiastraat de begrenzing vormen. De Nobelstraat is een rechtlijnige straat die het Quinten Metsysplein met de Justus Lipsiusstraat verbindt en vernoemd werd naar de oudst bekende burgemeester (circa 1225) van Leuven. Voor de 19de eeuw wordt de omgeving van het projectgebied gekenmerkt door kloosters en landbouwgrond. Vanaf de 19de eeuw begint een periode van systematische verbouwing van de zone in een residentiële woonwijk. De straten in het oostelijke stadsontwikkelingsgebied tussen de Diestsestraat en de Tiensestraat worden in rastervorm aangelegd volgens het in 1839 goedgekeurde rooilijnenplan van toenmalig stadsarchitect F. H. Laenen.

Voor de aanleg van de nieuwe straat (nobelstraat) werd de oude Zwartegalgenweg, die hier eertijds het gebied met een schuin verloop doorkruiste, gesupprimeerd. De ontsluiting werd ingezet met de bebouwing in 1865-1866 van de oostelijke pleinwanden van het Quinten Metsysplein en de aangrenzende kavels in de Arnould Nobelstraat. Vanaf 1867 volgde de verdere aanleg en bebouwing van het eerste straatgedeelte en vanaf 1873 de verlenging tot de Justus Lipsiusstraat, doorheen de terreinen die de Stad van de Staat had verworven na de oprichting van de "Hulpgevangenis" (Maria-Theresiastraat). De straat werd in 1874 genivelleerd, in 1878 geplaveid en in 1896-1898 aan onpare zijde halverwege geopend voor de aanleg van de Jozef II-straat.

Behoudens nog een aantal minder of meer aangepaste getuigen van de oorspronkelijke bebouwing, wordt het straatbeeld heden in sterke mate gedomineerd door de inplanting van een reeks appartementsblokken in nrs. 7 tot 17 - daterend uit de jaren 1960-1970 en 1990 -, hogerop door de ommuring van de reeds genoemde "Hulpgevangenis" die het volledige binnenblok met de Jozef II-straat, Justus Lipsiusstraat en Maria-Theresiastraat inneemt, en aan de overzijde door de tegenoverliggende, complexe 20ste-eeuwse industriële en administratieve gebouwen van het sigarenbedrijf "Tabacofina -Vander Elst" (Tiensevest nr. 102). Van de vroegere gangen - die initieel toegankelijk waren vanuit de voornoemde Zwartegalgenweg - werd de door L. J. Heers in 1839 opgerichte "Veldgang" (ter hoogte van nr. 3-5) afgebroken in 1962-1963 en de door E. Lefebvre in 1853 gebouwde "Laarzengang" (ter hoogte van nr. 15) gesloopt in 1972. De daarentegen nog bewaarde "Straatjesgang" (links van het projectgebied) is thans toegankelijk via nr. 9-11. Deze gang werd aangelegd door de hovenier P. Smaelen en is tot stand gekomen in twee fasen. In 1863 werden de eerste vijf huisjes opgetrokken: de gang was toen nog bereikbaar vanuit de Zwartegalgenweg, die kort nadien zou gesupprimeerd worden voor de aanleg van de Arnould Nobelstraat. In 1868 volgde de bouw van nog 11 huisjes. De gang werd in 1979-1980 samen met de Mussenstraat en Jozef II-straat opgenomen in een saneringsplan van de gewestelijke bouwmaatschappij s.m. Heuvelhof, gevolgd door afbraak van een aantal panden en vervangende nieuwbouw en renovatie van de resterende panden. De Straatjesgang is heden toegankelijk via Arnould Nobelstraat nr. 11 en staat in

[16]https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/109930

verbinding met de "tuin Dewalque".[17]

1.2.2.2.1.Cartografische gegevens

Verscheidene historische kaarten brengen de urbane ontwikkeling en lokale bewoningsgeschiedenis van Leuven in beeld. De kaart van Jacob van Deventer (ca. 1520) is de oudste kaart van Leuven. Hierop is geen bewoning te zien op de locatie van het projectgebied (fig. 1.15 en 1.16). Het projectgebied ligt binnen de 14de -eeuwse stadsomwalling, niet ver van de stadskern ter hoogte van een zone met een lage densiteit aan bebouwing. Een andere kaart uit de zestiende eeuw is die van Hogenberg (1581) waarop eveneens geen bebouwing te zien is binnen de grenzen van het projectgebied (fig. 1.17). Het terrein wordt aangegeven als landbouwgrond. Ook op de 16de -eeuwse kaart van Blaeu zien we dat het terrein onbebouwd blijft en doorgaans beplant is met een boomgaard (fig. 1.18). De kaart van Ferraris (1771-1778) weergeeft een gelijkaardige situatie (fig. 1.19 en fig. 1.20). Vanaf de 19de eeuw zien we bebouwing opduiken binnen de percelen van het onderzoeksgebied. De kaart van Vandermaelen weergeeft de inplanting van een reeks rijwoningen waarvan een deel binnen het onderzoeksperceel komt te staan (fig. 1.21 en 1.22). In de omgeving van het projectgebied werd het stratenpatroon omgevormd tot een rastervormig geheel. Op de kaart van August Verwest (1914) verdwijnt deze bebouwing weer (fig. 1.23). De luchtfoto uit 1971 is te onduidelijk om een accurate situatieschets op te maken (fig. 1.24). Later op een luchtfoto uit 2000 zien we een drietal woningen opduiken binnen de onderzoekspercelen (fig. 1.25). De rest van het terrein is verhard. Een luchtfoto uit 2012 toont een gelijkaardige situatie (fig. 1.26).

Uit de compilatie van het historisch kaartenmateriaal blijkt dat het projectgebied in een zone ligt dat voor de 19de eeuw een lage densiteit aan bebouwing kent. Vanaf de 19de eeuw wordt het oostelijke stadsdeel systematisch bebouwd naar aanleiding van de geplande residentiële uitbreidingen door stadsarchitect F.H. Laenen.

[17] https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/125391

Fig. 1.15: Kaart van Deventer (CA. 1550) met situering van het projectgebied

Fig. 1.16: Detail uit de kaart van Deventer met aanduiding van het projectgebied

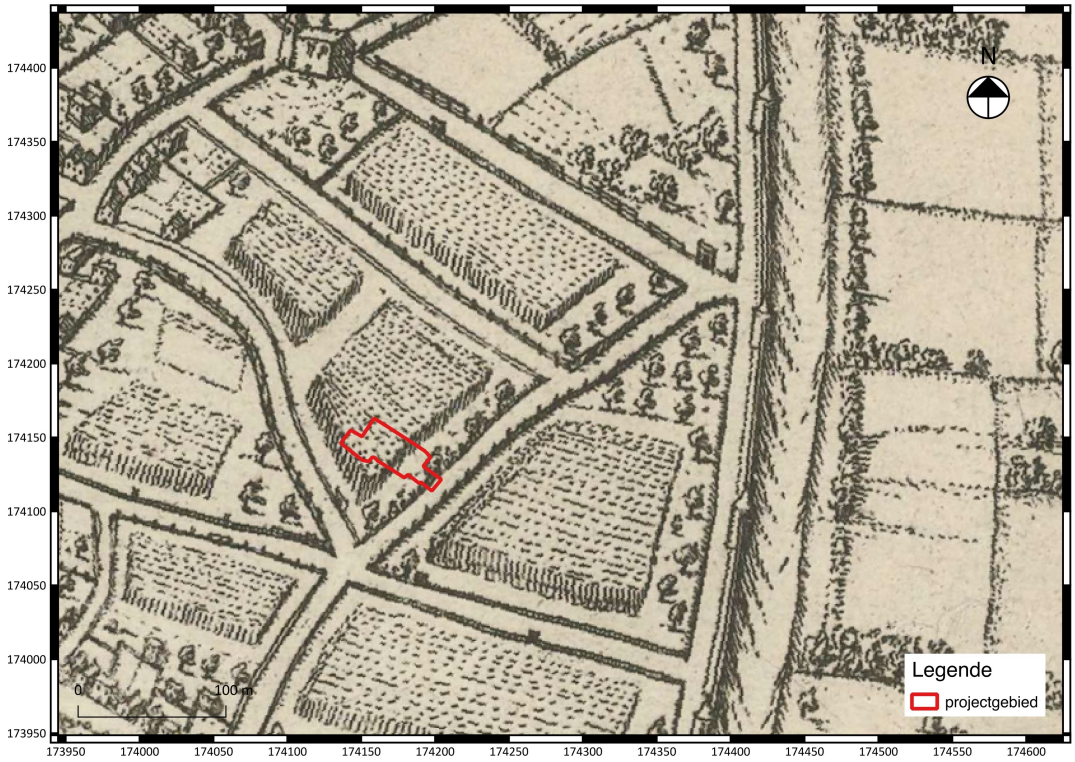

Fig. 1.17: Kaart van Hogenberg (1581) met situering van het projectgebied.

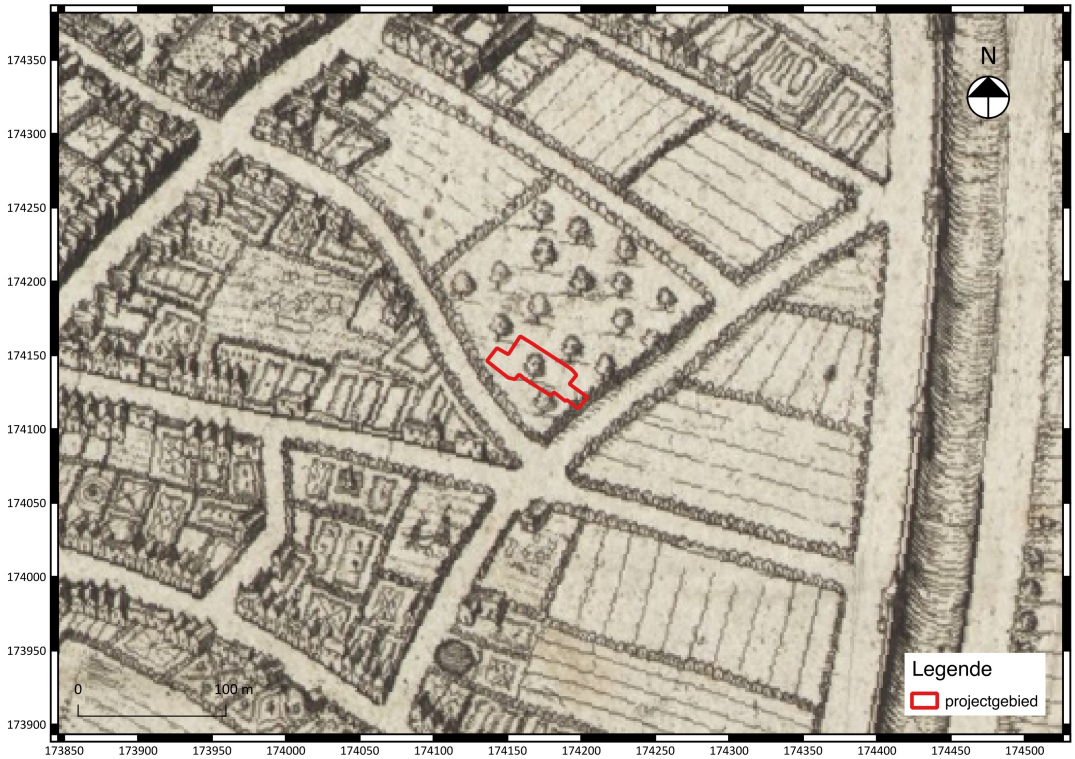

Fig. 1.18: Kaart van Blaeu (1645) met aanduiding van het projectgebied

Fig. 1.19: Uittreksel uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied.

Fig. 1.20: Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het projectgebied.

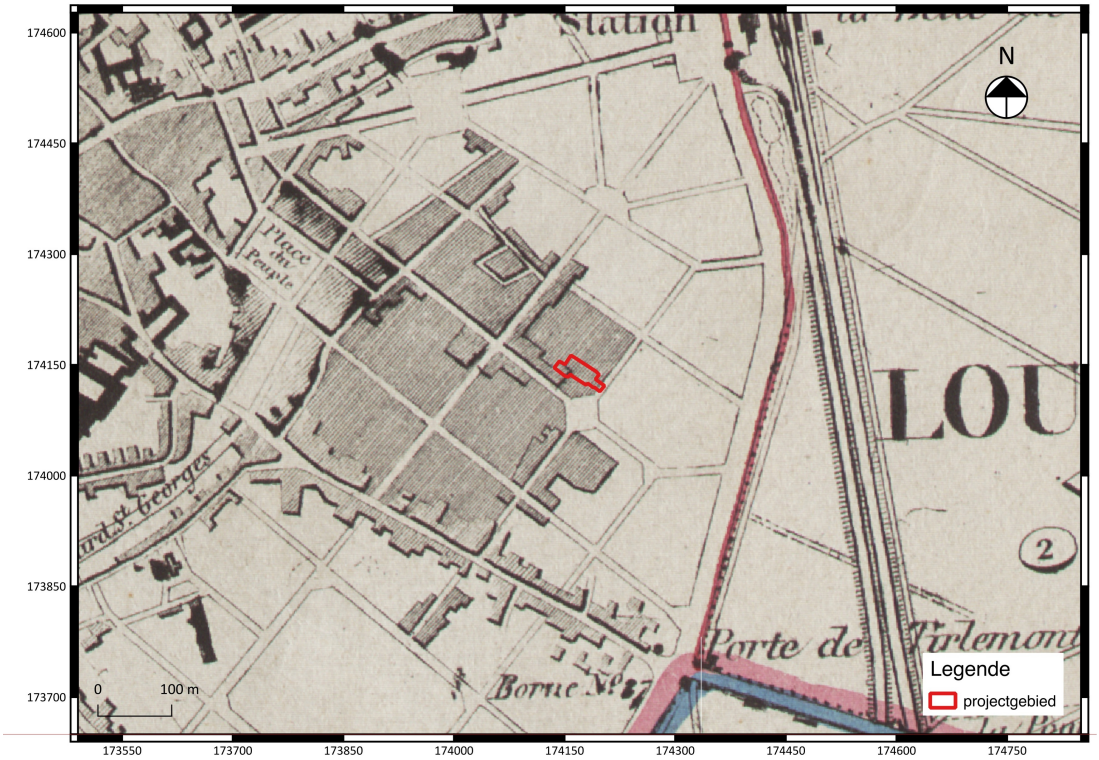

Fig. 1.21: Uittreksel uit de kaart van Vandermaelen met aanduiding van het projectgebied.

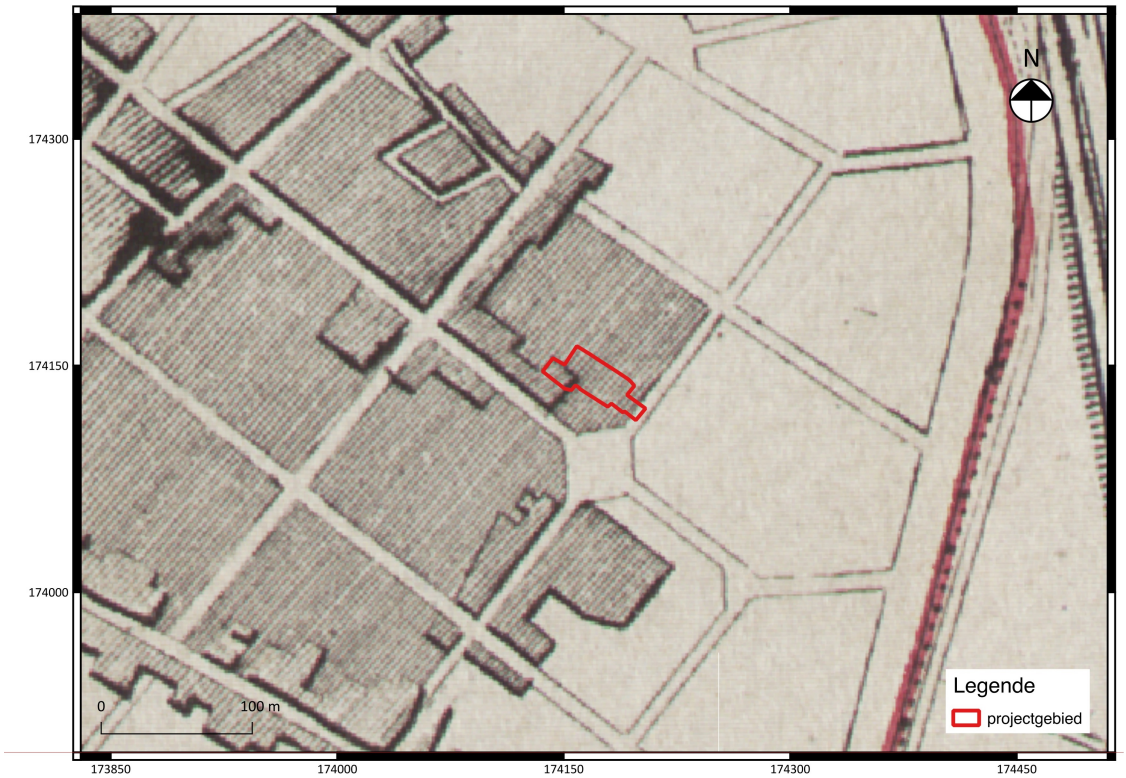

Fig. 1.22: Detail uit de kaart van Vandermaelen met aanduiding van het projectgebied

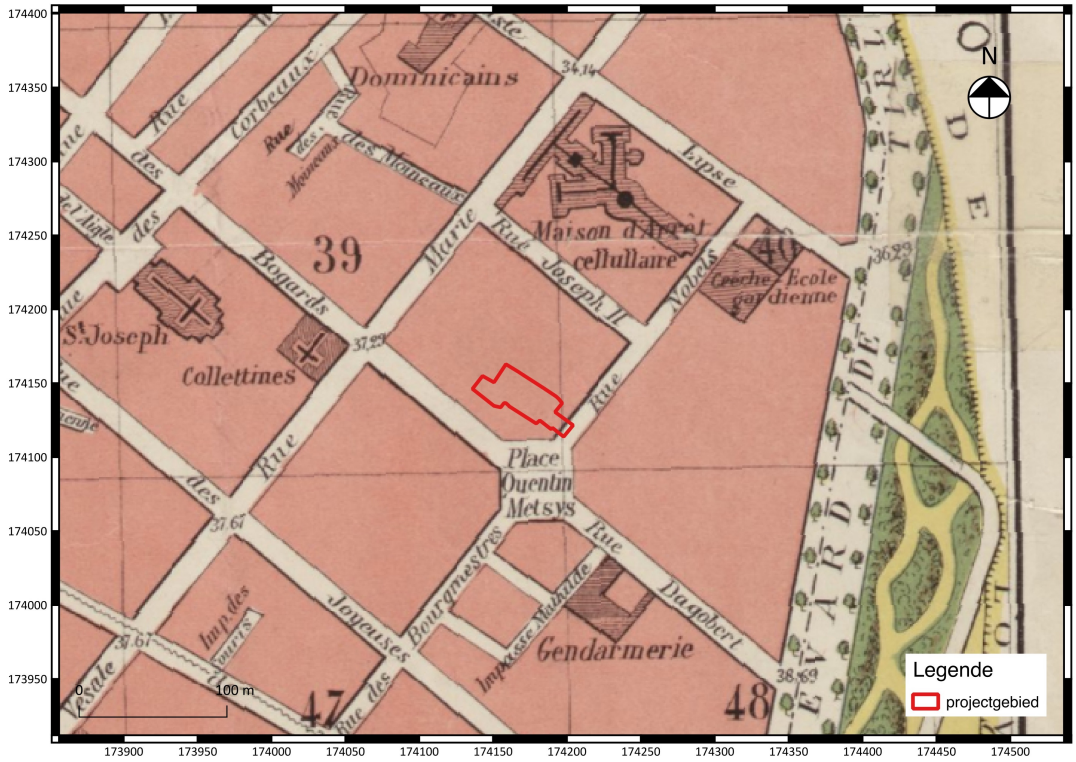

Fig. 1.23: Detail uit kaart August Verwest van 1914 met aanduiding van het projectgebied

Fig. 1.24: Uittreksel uit een luchtfoto van 1971 met aanduiding van het projectgebied.

Fig. 1.25: Uittreksel uit een luchtfoto van 2000 met aanduiding van het projectgebied.

Fig. 1.26: Uittreksel uit een luchtfoto van 2012 met aanduiding van het projectgebied.

1.2.3 Archeologisch kader van het projectgebied

Het projectgebied ligt net binnen een vastgestelde archeologische zone, namelijk de historische stadskern van Leuven. Het projectgebied ligt in de zone tussen de tweede stadsomwalling (CAI207249) en de eerste stadsomwalling (CAI833) van Leuven. Binnen de begrenzing van het projectgebied zijn tot dusver geen gekende archaeologica of historische structuren die zijn opgenomen in de CAI. Wel zijn in de ruime omgeving van het projectgebied waarden gekend die voornamelijk teruggaan tot de middeleeuwse en post-middeleeuwse periode van Leuven. In de directe omgeving van het projectgebied werd ten westen een losse vondst gedaan van een Romeinse Sesterius van Keizer Antonius Pius (CAI150670). Ten zuiden van het projectgebied werd een 19de -eeuwse afvalput van een potten- en patakonbakker waargenomen (CAI20083). Ten noordoosten van het projectgebied is één negatief onderzoek gekend.

Het bouwkundig erfgoed rondom het projectgebied wordt vooral gekenmerkt door 19de -eeuwse woningen. Ten noorden van het onderzoeksgebied staat de tuin Dewalque, een inpandige tuin behorende tot het eertijdse herenhuis Dewalque (206495). Ten zuidwesten van het projectgebied ligt het beschermd stadsgezicht van de site van het Hoger Instituut voor Wijsbegeerte en Seminarie Leo XIII (811935). Er zijn ook een aantal monumenten geklasseerd in de onmiddellijke omgeving van het onderzoeksgebied. Het gaat hier over de centrale bibliotheek van de K.U.L. (5822325), het orgel in de Sint-Jozefkerk (5822323) en de annexen van het hoger Instituut van Wijsbegeerte en van het Seminarie Leo XIII (5822341).

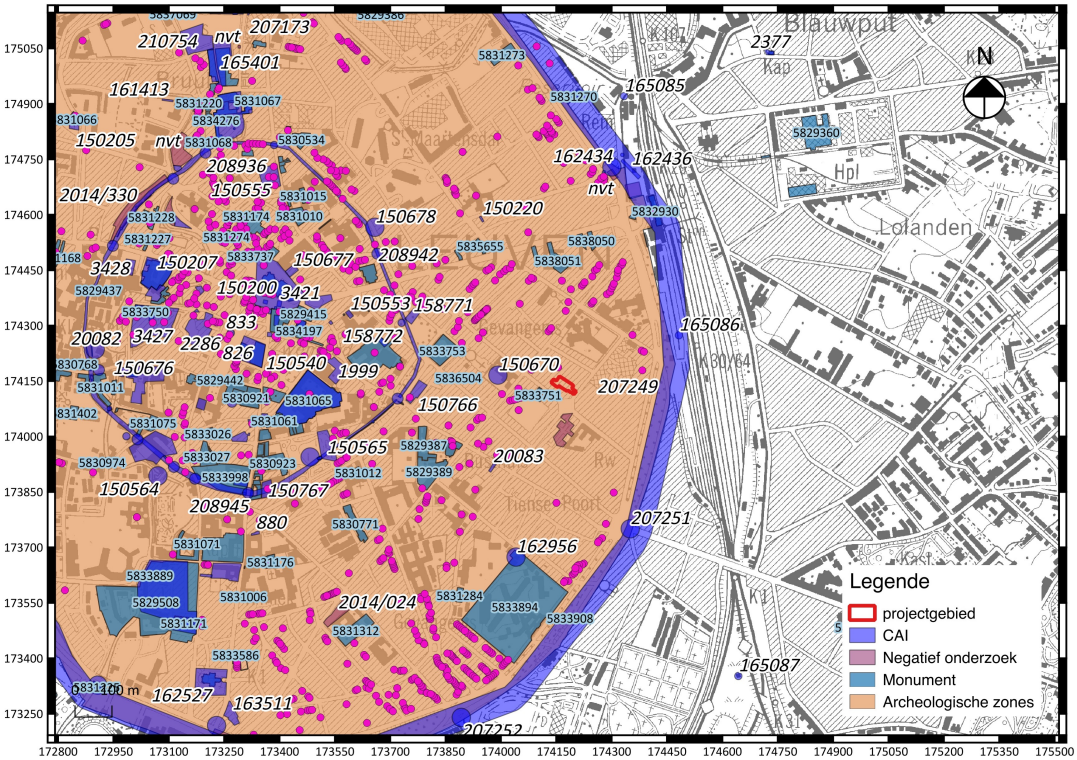

Fig. 1.27: Uittreksel uit de CAI met situering van het projectgebied[18].

[18] www.agiv.be

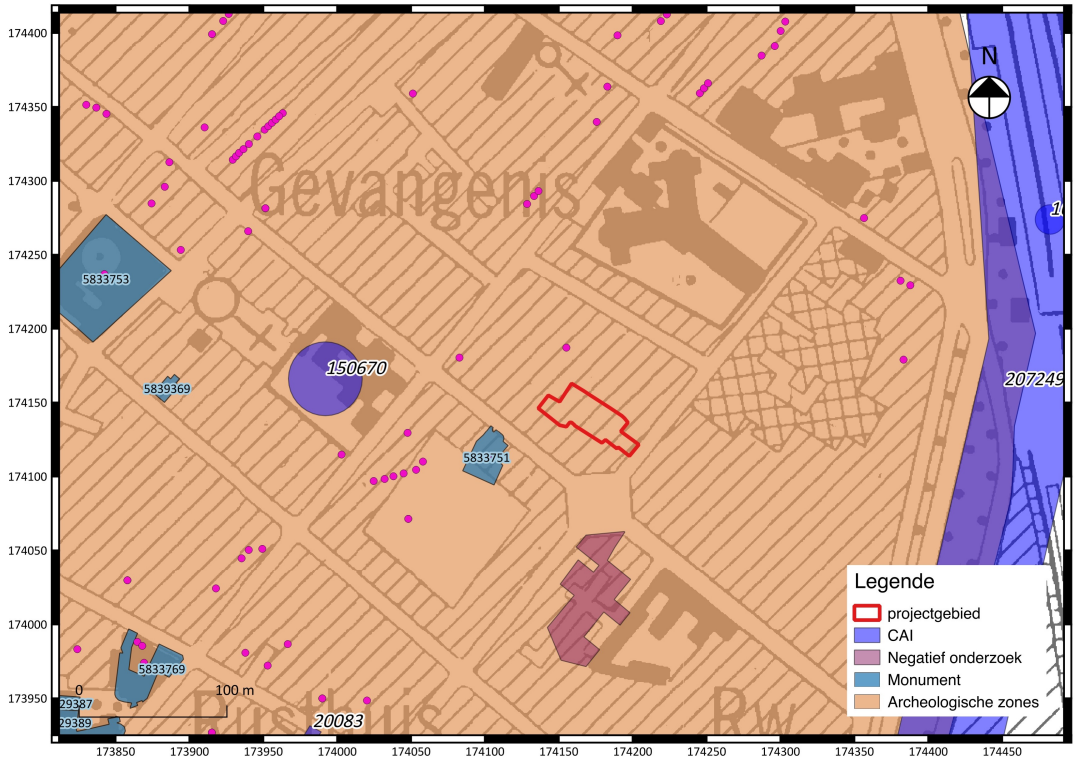

Fig. 1.28: Detail uit de CAI met aanduiding van het projectgebied.

1.2.4 Datering en interpretatie van het onderzochte gebied

Op basis van de verzamelde historische, cartografische en archeologische bronnen kan gesteld worden dat het projectgebied onderdeel uitmaakt van een archeologisch potentieel interessante zone. Het projectgebied bevindt zich buiten de eerste stadsomwalling (1156-1165) en binnen de grenzen van de tweede stadsomwalling. Het terrein ligt in een gebied tussen twee belangrijke toegangspoorten en verbindingswegen die het stadscentrum met de buitenwijken verbindt, namelijk de Diestsestraat in het noorden en de Tiensestraat in het zuiden. In de nabije omgeving van het projectgebied zijn een aantal archeologische waarden gekend. Het betreft een losse vondst uit deomeinse periode en een 19de-eeuwse afvalput van een potten- en patakonbakker.

Aan de hand van historische kaarten is te zien dat het projectgebied steeds gelegen was in een open, onbebouwde zone. Pas vanaf de 19de eeuw zien we de urbanisering van een voormalig eerder agrarisch gedeelte van de stad. Een rastervormig stratenpatroon met aangrenzende rijwoningen domineren nu het uitzicht van dit stadsdeel. Het projectgebied ligt aan de binnenzijde van een bouwblok waarop in de 19de eeuw een deel van een woonblok staat. Deze wordt later afgebroken en het terrein blijft opnieuw tot in de 20ste eeuw onbebouwd. Vanaf de 20ste eeuw worden nieuwe woningen op het terrein gebouwd en wordt een deel verhard.

1.2.5 Synthese

Het projectgebied ligt binnen een vastgestelde archeologische zone, namelijk de middeleeuwse stadskern van Leuven. Toch heeft het uitgevoerde bureauonderzoek aangetoond dat het projectgebied steeds gelegen was in een open, onbebouwde plek. Pas vanaf de 19de eeuw ontwikkelt deze voormalig vooral agrarische zone zich in een residentiële wijk. In de ruime omgeving van het projectgebied werden verschillende structuren en sporen blootgelegd uit de volle en late middeleeuwen en de nieuwe tijd. Mogelijk bevinden zich nog oudere resten, bijvoorbeeld uit de R Romeinse periode, binnen de grenzen van het projectgebied. Landschappelijk, op een verhevenheid nabij de Dijlevallei, bevindt het projectgebied zich in een gunstig gelegen locatie voor menselijke activiteit. In deze regio zijn echter niet veel bronnen bekend over het pre-middeleeuwse verleden. Enkele verspreide vondsten wijzen op een menselijke aanwezigheid tijdens de Romeinse tijd, maar tot nog toe werden nog geen structuren aangetroffen die wijzen op een bewoning in deze periode. Uit het bureauonderzoek blijkt dat het onderzoeksgebied zich in een zone bevindt dat tijdens de middeleeuwse stadsontwikkeling onbebouwd en mogelijk onverstoord is gebleven. Deze zone ondergaat later grote aanpassingswerken aan het stratenpatroon. Het is echter onduidelijk in hoeverre deze 19de-eeuwse werkzaamheden de ondergrond van het projectgebied hebben verstoord.

1.2.6 Samenvatting gericht op een gespecialiseerd publiek

Het projectgebied ligt binnen een vastgestelde archeologische zone, namelijk de middeleeuwse stadskern van Leuven. Toch heeft het uitgevoerde bureauonderzoek aangetoond dat het projectgebied steeds gelegen was in een open, onbebouwde plek. Pas vanaf de 19de eeuw ontwikkeld deze voormalig vooral agrarische zone zich in een residentiële wijk. In de ruime omgeving van het projectgebied werden verschillende structuren en sporen blootgelegd uit de volle en late middeleeuwen en de nieuwe tijd. Mogelijk bevinden zich nog oudere resten, bijvoorbeeld uit de romeinse periode, binnen de grenzen van het projectgebied. Landschappelijk, op een verhevenheid nabij de Dijlevallei, bevindt het projectgebied zich in een gunstig gelegen locatie voor menselijke activiteit. In deze regio zijn echter niet veel bronnen bekend over het pre-middeleeuwse verleden. Enkele verspreide vondsten wijzen op een menselijke aanwezigheid tijdens de Romeinse tijd, maar tot nog toe werden nog geen structuren aangetroffen die wijzen op een bewoning in deze periode. Uit het bureauonderzoek blijkt dat het onderzoeksgebied zich in een zone bevindt dat tijdens de middeleeuwse stadsontwikkeling onbebouwd en mogelijk onverstoord is gebleven. Deze zone ondergaat later grote aanpassingswerken aan het stratenpatroon. Het is echter onduidelijk in hoeverre deze 19de-eeuwse werkzaamheden de ondergrond van het projectgebied hebben verstoord.

1.2.7 Samenvatting gericht op een niet gespecialiseerd publiek

Het projectgebied ligt in een ruimere regio dat een groot archeologisch potentieel bezit. Zowel de gunstige geografische positie als het archeologisch bestand wijzen op een omgeving die in het verleden interessant werd geacht voor bewoning en menselijke activiteiten.

Bibliografie

Websites (geraadpleegd op 15-11-2016)

https://cai.onroerenderfgoed.be

https://geo.onroerenderfgoed.be

www.cartesius.be

www.dov.vlaanderen.be

www.geopunt.be

www.kbr.be

https://www.google.be/maps

https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/109930

https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/125391

BAEYENS L. 1959: *Bodemkaart van België. Verklarende tekst bij het kaartblad Leuven 89E*. I.W.O.N.L.

LEMAIRE R.M., GENICOT L.F. E.A. 1971: *Bouwen door de eeuwen heen. Inventaris van het cultuurbezit in Vlaanderen. Architectuur. deel 1. Provincie Brabant. Arrondissement Leuven*, Luik.

PROVOOST A. (RED.) 1982: *Het bodemarchief van Oost-Brabant*, Leuven.

VAN BUYTEN E.A. (RED.) 1975: *Leuven een stad die groeit. Een gemeenschap bouwt aan haar milieu (tentoonstellingscatalogus),* Leuven.

VANDEKERCHOVE V. (RED.) 1996: *De archeologische afdeling van het Stedelijke Museum (Vander Kelden-Mertens)*, Leuven.

VAN UYTVEN R. 1980: Leuven "De beste stad van Brabant". Deel 1: De geschiedenis van het stadsgewest Leuven tot omstreeks 1600. *Arca Lovaniensis*, Leuven.
Archief Mertens bij OEBTK-project Stadsarcheologie Leuven. Jaarverslag 1983-1984, 26

LODEWIJCKX, M. & MEIRSMAN, E. 2010: Archeologisch proefsleuvenonderzoek op de locatie van de voormalige kerk en kloostertuin van het Kartuizerklooster te Leuven

Bijlagen

Bijlage 1 : Plannenlijst

Projectcode					
Onderwerp	Plannenlijst				
Aanmaker alle plannen	Laurane Dupont				
Raadpleging plannen	15-11-2016				
Plannummer/fig.	Type	Onderwerp	Schaal	Analoog/Digital	Datum
1/1.1	Topo 1996	Locatie onderzoeksgebied	1/2500	Analoog	1996
2/1.3	Kadaster 2016	Locatie onderzoeksgebied	1/1500	Digitaal	
3/1.4	Bouwplan	Inplantingsplan		Digitaal	18 november 2016
4/1.5	Bouwplan	Kelderplan		Digitaal	18 november 2016
5/1.6	Bouwplan	Plan niveau 0		Digitaal	18 november 2016
6/1.7	Bouwplan	doorsnedes		Digitaal	18 november 2016
7/1.8	Digitaal hoogtemodel	hoogte	1/10.000 en 1/1500	Digitaal	
8/1.10	Bodemerosiekaart	Erosie	1/10000	Digitaal	
9/1.11	Bodembedekkingskaart	Bodembedekking (2012)	1/10.000	Digitaal	
10/1.12	Bodemkaart	Bodemopbouw	1/10000 en 2500	Digitaal	
11/1.13	Tertiairgeologische kaart	Tertiar (1989-2001)	1/10.000	Digitaal	
12/1.14	Quartairgeologische kaart	Quartair (1991-2005)	1/10.000	Analoog & digitaal	

13/1.15	Historische kaart	Kaart van Van Deventer	1/2.500	Analoog	
14 1.16	Historische kaart	Hogenberg	1/2.500	Analoog	
16/1.17	Historische kaart	Blaeu	1/2500	Analoog	
17 en 18/ 1.18 en 1.19	Historische kaart	Ferraris (1777)	1/10.000 en 1/2.500	Analoog	
19 en 20/1.20 en 1.21	Historische kaart	Vandermaelen (1846-1852)	1/10.000 en 1/2500	Analoog	
18/1.22	Historische kaart	August Verwest	1/2500	Analoog	
24/1.26	CAI	Gekende archeologische sites	1/10.000	Digitaal	
25/1.27	CAI	Gekende archeologische sites	1/2.500	Digitaal	
26/2.1	Kadaster 2016	Locatie onderzoeksgebied	1/1500	Digitaal	
27/2.2	Kadaster 2016	Afbakening vervolgonderzoek	1/1500	Digitaal	
28/2.3	Kadaster 2016	proefputtenplan	1/1500	Digitaal	

Bijlage 2: Fotolijst

Projectcode			
Onderwerp	Fotolijst		
Nummer	type	Vervaardiging	Onderwerp
1/1.23	Luchtfoto 1971	Digitaal	Impressie terrein
2/1.24	Luchtfoto 2000	Digitaal	Impressie terrein
3/1.25	Luchtfoto 2012	Digitaal	Impressie terrein

studentenresidentie, 26 bellen
Bogaardenstraat 97
296s35
woning, 4 bellen
Bogaardenstraat 99
296r29
woning, 2 bellen
Bogaardenstraat 101
296y35
woning 2 bellen
Bogaardenstraat 103
woning, 2 bellen 296p31
Bogaardenstraat 105
studentenhuis, 6 bellen
Bogaardenstraat 107
296z26
studentenresidentie met 21 bellen
Bogaardenstraat
109-113
296w39
studentenhuis met 11 bellen
Bogaardenstraat 115
296g25
meergezinswoning met 3 bellen
Bogaardenstraat 117
Bijnens-Briers
296r35
woning
Bogaardenstraat 119, Bijnens-Briers
296b35
meergezinswoning, 3 bellen
Bogaardenstraat 117
319e4
meergezinswoning 4 bellen
Quinten Metsysplein 5
319p3
studentenhuis 5 bellen
Quinten Metsysplein 6
319q3
meergezinswoning 4 bellen
Quinten Metsysplein 7
319z3
studentenhuis 8 bellen
Arnould Nobelstraat 1
319f4
meergezinswoning, 4 bellen
Arnould Nobelstraat 3
319m4
Arnould Nobelstraat 5-7
296d39
311k4
Appartementsgebouw
Arnould Nobelstraat 9
syndicus BVM-vastgoed
317g4
Appartementsgebouw
Arnould Nobelstraat 11
317v4
Arnould Nobelstraat 13
317h4
Terreinsnede
Terreinsnede
Tuin de Walque
Te slopen
Te slopen
Te slopen
Straatjesgang
Straatjesgang
doorbaar domein
voetpad in betondallen, grijs
voetpad in betondallen, gr
wegdek in klinkers, lichtgrijs
wegdek in asfalt, donkergrijs
Quinten Metsysplein:
gemeenteweg
Arnould Nobelstraat: gemeenteweg
riooldeksel
beplantingen: geen
aanwezige nutsvoorzieningen: gas, water,
elektriciteit, gemengde riolering
1098
1245
2232
1200
300
2270
1026
296d39
1913
1200
633
1659
1027
1080
3548
311k4
2522
2570
1062
1200
738
179
1200
2550
153
17
475
757
294
301
1089
296
160
999
573
366
717
335
174
607
958
1497
890
122
429
536
1000
814
187

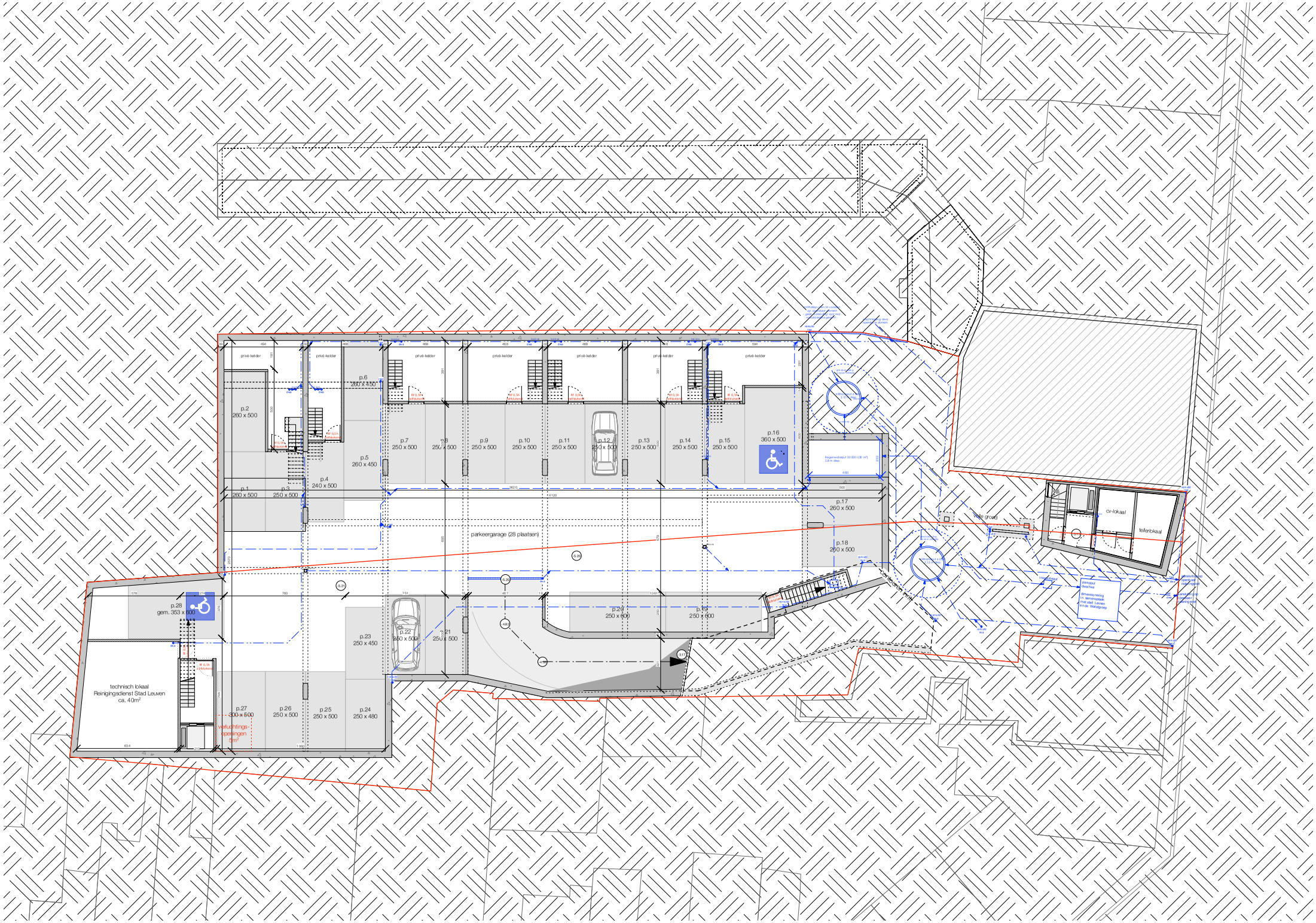
privé-kelder
p.1
260 x 500
p.2
260 x 500
p.3
250 x 500
p.4
240 x 500
p.5
260 x 450
p.6
260 x 450
p.7
250 x 500
p.8
250 x 500
p.9
250 x 500
p.10
250 x 500
p.11
250 x 500
p.12
250 x 500
p.13
250 x 500
p.14
250 x 500
p.15
250 x 500
p.16
360 x 500
p.17
260 x 500
p.18
260 x 500
parkeergarage (28 plaatsen)
p.19
250 x 600
p.20
250 x 600
p.21
250 x 500
p.22
250 x 500
p.23
250 x 450
p.24
250 x 480
p.25
250 x 500
p.26
250 x 500
p.27
250 x 500
p.28
gem. 353 x 600
technisch lokaal
Reinigingsdienst Stad Leuven
ca. 40m²
vluchtings-
openingen
dak
ov-lokaal
tellerlokaal
Rode groep

NIVEAU +0 WONINGEN
schaal 1:100

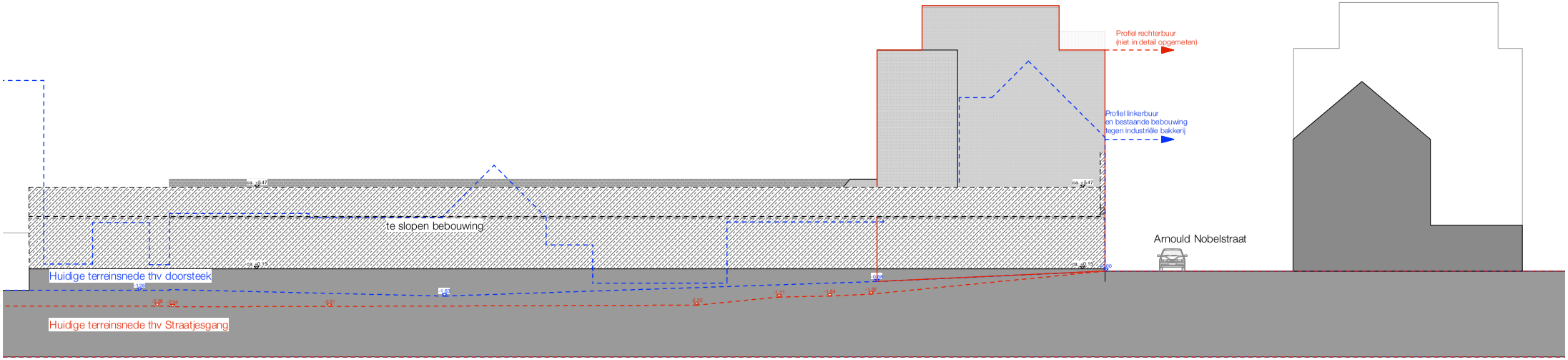
Profiel rechterbuur
(niet in detail opgemeten)
Profiel linkerbuur
en bestaande bebouwing
tegen industriële bakkerij
te slopen bebouwing
Arnould Nobelstraat
Huidige terreinsnede thv doorsteek
Huidige terreinsnede thv Straatjesgang

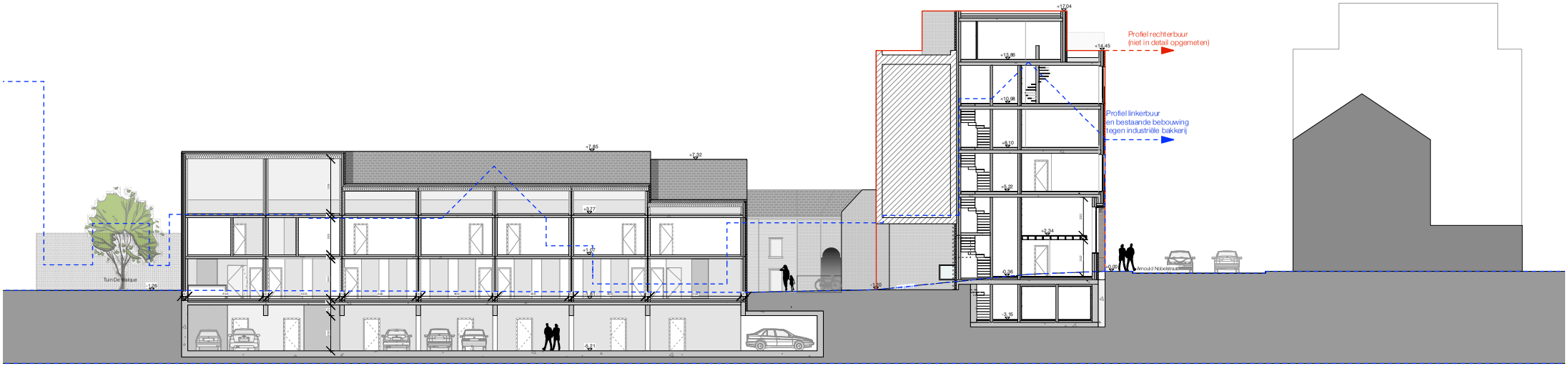
Profiel rechterbuur
(niet in detail opgemeten)
Profiel linkerbuur
en bestaande bebouwing
tegen industriële bakkerij
Tuin De Wakque
Arnould Nobelstraat